

OPINNÄYTETYÖ

Laatukäsikirja Ammatillinen perhekoti Villa Rauha Oy:lle

Kimmo Larjama

Yhteisöpedagogi
(210 op)

Arvioitavaksi jättämisaika
12/2021

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Yhteisöpedagogi

Tekijä: Kimmo Larjama
Opinnäytetyön nimi: Laatukäsikirja Ammatillinen perhekoti Villa Rauha Oy:lle
Sivumäärä: 40 ja 0 liitesivua
Työn ohjaaja(t): Juha Nikkilä
Työn tilaaja(t): Ammatillinen perhekoti Villa Rauha Oy

Ammatillinen perhekoti Villa Rauha Oy toimi tämän toiminnallisen opinnäytetyön tilaajana. Opinnäytetyön tarkoituksena oli päivittää perhekodin jo aikaisemmin vuonna 2009 valmistunut laatukäsikirja. Päivitys oli ajankohtainen, koska viimeisin päivitys oli tehty vuonna 2013.

Ensimmäiseen laatukäsikirjaan laatu oli jo hyvin määritelty siinä, mitä se pitää sisällään Ammatillinen perhekoti Villa Rauhassa. Päivityksen tehtäväksi jäi enemmän selvittää onko jotain olennaista jäänyt huomaamatta tai onko laadun määritelmiin tullut jotain uutta.

Tähän toiminnalliseen opinnäytetyöhön materiaalia kerättiin avoimen haastattelun keinoin haastattelemalla henkilökuntaa kahdella eri kerralla. Villa Rauhan lapsilta ja nuorilta kerättiin heidän kokemuksiaan ja ajatuksiaan ryhmähaastattelun keinoin. Teoriatietoa etsittiin suoraan aiheeseen liittyvästä kirjallisuudesta, alalla toimivien tahojen artikkeleista ja internetsivuilta sekä vertailemalla aiemmin valmistuneita opinnäytetöitä.

Tämän opinnäytetyön tuotoksena on tarkoitus saada päivitettyä Villa Rauhan laatukäsikirja. Laatukäsikirja ei kuitenkaan valmistu samaan aikaan opinnäytetyön kanssa, mutta sen päivitystä jatketaan Villa rauhan henkilökunnan kesken tämän raportin tuloksia hyödyntäen.

Tulosten suhteen esiin nousi muutamia poimittavia asioita. Ensinnäkin suurimmat päivitystä tarvittavat asiat olivat yleisiä tietoja yrityksen ja henkilökunnan suhteen. Lastensuojelun laatuun ei ollut tullut suuria muutoksia teoriatasolla ja lähdemateriaalikin oli pitkälti pysynyt samana. Käytännön kokemusten kautta tuli useita kehittämissuhteita. Monia asioita oli vuosien varrella jo ehditty muuttamaan, mutta laatukäsikirjassa niitä ei ollut vielä huomioitu. Tämä opinnäytetyö on hyödyllinen Villa Rauhalle nostoen laatuun liittyvät asiat uudelleen mietintään sekä saattamaan laatukäsikirja taas tämän päivän versioksi.

Asiasanat: Laatu, laatukäsikirjat, lastensuojelu, kehittäminen

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Community educator

Author: Kimmo Larjama
Title: Quality manual for Professional foster home Villa Rauha Ltd
Number of Pages: 40 and 0 attachment pages
Supervisor(s): Juha Nikkilä
Commissioned by: Professional foster home Villa Rauha Ltd

Professional foster home Villa Rauha Ltd was the commissioner of this functional thesis. The purpose of the thesis was to update the foster homes quality manual, which was originally published in 2009. The update was necessary since the last update was made in 2013. The original quality manual had already well defined what a good quality manual actually means in Professional foster home Villa Rauha. That is why the purpose of the update was to find out if there were any relevant subjects missing or whether there had been any new changes to the quality definitions.

The data and material to this thesis was collected through an open interview with the staff by interviewing them on two different times. Villa Rauha's children and teenagers were asked about their experiences and thoughts by doing group interviews. Theoretical knowledge of the topic was searched from the literature, articles and web pages by organizations on the field and also by comparing some previously completed thesis.

The outcome of the thesis is to update the Villa Rauhas quality manual. The quality manual however will not be done by the same time as this thesis. The updating will be continued by the Villa Rauha's staff by using the results of this report.

There were a few things to pick up with the regards of the results. First of all, the biggest thing that needed an update was public information about the company and the staff. There were not many big theoretic changes about the child protection guidelines, and even the source material had pretty much stayed the same. Through practical experience there became several development suggestions. Also, a lot of things had already been changed over the years but in the quality manual they had not yet been mentioned. This thesis is useful to Villa Rauha by bringing the quality facts into reconsideration and also by updating the old quality manual to its newest version.

Keywords: *Quality, Quality manuals, Child protection, Development*

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	6
2	AMMATILLISTA PERHEHOITOA	8
	2.1 Perhehoito	8
	2.2 Ammatillinen perhekoti pähkinäkuoressa.....	8
	2.3 Ammatillinen perhekoti Villa Rauha Oy	9
3	AMMATILLISUUS PERHEKODISSA	12
	3.1 Toiminnan kannalta keskeisimmät lait	12
	3.2 Kiintymyssuhde	12
	3.3 Laatu perhekodissa.....	14
	3.4 Laatu Villa Rauhassa	17
	3.5 Laatukäsikirja arjessa.....	19
4	VILLA RAUHAN HYVÄN KOHTELUN PERIAATE.....	20
	4.1 Itsemääräämisoikeus käsitteenä perhekodissa	20
	4.2 Osallisuus perhekodin arjessa	21
	4.3 Hyvän kohtelun suunnitelma Villa Rauhassa	22
5	HAASTATTELU.....	24
	5.1 Henkilökunnan haastattelu.....	24
	5.1.1 Tilat ja kalusto	25
	5.1.2 Arki Villa Rauhassa.....	25
	5.1.3 Verkostot ja viranomaiset.....	26
	5.1.4 Henkilökunnan jaksaminen	27

5.2	Muiden tutkimusten vertailu	27
6	AINEISTON ANALYYSI.....	30
7	TULOS.....	33
7.1	Laatukäsikirjan johdanto.....	33
7.2	Yleistä Villa Rauhasta.....	33
7.3	Lapsen arki.....	34
7.4	Riskien hallinta	35
7.5	Toiminnan arviointi ja kehittäminen.....	35
7.6	Jälkihuolto.....	35
8	ARVIOINTI.....	37
8.1	Opinnäytetyöprosessi.....	37
8.2	Opinnäytetyön hyödyllisyys Villa Rauhalle	38
8.3	Tutkimuksen luotettavuus	38
9	POHDINTA JA KEHITYSEHDOTUKSET	40
9.1	Laadun säilyttäminen arjessa	40
9.2	Laatukäsikirjan päivittäminen.....	40
	LÄHTEET	41

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön tarve oli jo pitkään tiedossa. Tilaajana toimi oma työpaikkani Ammatillinen perhekoti Villa Rauha Oy. Olen toiminut jo 15 vuotta kyseisessä yrityksessä perhekodin isänä ja yrittäjänä. Tästä syystä oli aika ilmeistä, että opinnäytetyön tilaajana toimi Ammatillinen perhekoti Villa Rauha Oy.

Tässä toiminnallisessa opinnäytetyössäni tuon esiin teoriapohjaa ja menetelmiä, joita hyödyntäen voin yhdessä Villa Rauhan henkilöstön kanssa saada aikaan päivitetyn version laatukäsikirjasta. Tämän opinnäytetyön tavoitteena on tuoda näkyväksi se mitä hyvää tai parannettavaa laadun suhteen Villa Rauhassa on tällä hetkellä. Tämän asian selvittämiseksi tutkin olemassa olevaa teoriapohjaa sekä haastattelen henkilökuntaa, johon myös itse kuulun. Lisäksi tein kehittävän harjoitteluni Villa Rauhaan. Harjoittelussa selvitettiin lasten ja nuorten mielipiteitä siitä mikä heidän mielestään Villa Rauhassa on hyvin ja mikä kaipaisi korjaamista. Tämän harjoittelun produktina tuli hyvän kohtelun suunnitelma. Tästä vielä lisää kohdassa 4.3 hyvän kohtelun suunnitelma Villa Rauhassa.

Käytän tässä opinnäytetyössä tilaajan nimenä Villa Rauha nimen lyhentämiseksi, mutta en taas pelkästään sanaa perhekoti, koska se saattaa sotkea käsitteistöä. Perhekotinimikettä käytän puhuttaessa yleisesti perhekodeista. Näitä käsitteitä käyn läpi tuonnempana kohdassa 2.2 Ammatillinen perhekoti pähkinänkuoressa.

Villa Rauhassa on jo laatukäsikirja entuudestaan, mutta se on valmistunut vuonna 2009 ja kaipaa päivittämistä. Yksi päivitys on kuitenkin välissä tehty vuonna 2013. Tässä toiminnallisessa opinnäytetyössä on siis tavoitteena saada laatukäsikirja taas ajan tasalle. Tästä syystä tämän opinnäytetyön tarkoituksena ei ole tuottaa täysin uutta laatukäsikirjaa vaan saattaa alulle vanhan laatukäsikirjan päivitysprosessi.

Varsinaista tutkimusongelmaa tässä opinnäytetyössä en ole ratkomassa. Pikemminkin tarkastelemassa mitä on näiden kahdentoista vuoden aikana opittu kantapään kautta. Mitä muutoksia suosituksiin, toimintatapoihin tai lakeihin on tullut. Omaa toimintaa pitää tarkastella aika ajoin voidakseen tarjota laadukasta palvelua tällä jatkuvasti kehittyvällä sijaishuollon kentällä.

Laatu on avainsana käsitellessäni eri aiheita. Laadun näkökulmia on monia ja se tuo omat haasteensa tämän toiminnallisen opinnäytetyön tekemiseen. Esimerkiksi lapsen lähiverkoston kanssa tehtävä yhteistyö saattaa nostaa esiin laadullisia ristiriitoja. Biologisten vanhempien tapaaminen saattaa joskus olla lapselle henkisesti jopa haitallinen tilanne. Vanhemmille se samanaikaisesti voi olla voimavara ja kuntoutumisen motivaation lähde. Perhekodin näkökulmasta lapsen etu on aina se ensimmäinen näkökulma. Samaan aikaan kuitenkin sijoituspaikka tekee työtä ja työn tilaajalle eli sijoittavalle kunnalle, jolla saattaa olla eri näkemys laadusta samassa tilanteessa. Tai näkemys voi olla molemmilla sama, mutta ristiriitaa tulee lain tulkitsemisen kanssa.

Laatukäsikirjan tavoitteena on tuoda näkyväksi Villa Rauhan päivitettyjä arvoja ja olla työkaluna henkilökunnalle yksikön arjessa. Asiakaskunnille laatukäsikirjan tarkoitus on avata ja selkeyttää Villa Rauhan arjen toimintaa ja lisätä toiminnan läpinäkyvyyttä asiakaskunnille. Laatukäsikirja on kuitenkin Villa Rauhan oma dokumentti, jota ei laiteta yleisesti nähtäväksi tämän opinnäytetyön yhteyteen.

2 AMMATILLISTA PERHEHOITOA

2.1 Perhehoito

Perhehoidolla tarkoitan tässä opinnäytetyössäni lastensuojelun tarjoamaa ympärivuorokautista perhehoitoa, jossa perhehoitajat asuvat lasten kanssa samassa kodissa. Perhehoitoa voidaan tarjota toimeksiantosopimuksella, jolloin kyseessä on yksityinen tavallinen perhe. Perhehoidossa perheen vanhemmilta vaaditaan riittävä koulutus tai kokemus perhehoitajaksi tai, että he ovat käyneet esimerkiksi PRIDE-valmennuksen. Tämän noin puolen vuoden koulutuksen aikana sijaisvanhemmaksi aikovat voivat tutkia ajatuksiaan ja tunteuksiaan sijaisvanhempana (Pesäpuu ry). Perhekodissa neljä hoidettavaa lasta on enimmäismäärä (Perhehoitolaki).

Ammatilliset perhekodit tarjoavat yhtä lailla perhehoitoa, mutta heidän kanssaan tehdään erillinen sopimus perhehoidon järjestämisestä. Kunnat tekevät yhteisiä kilpailutuksia ja näistä läpi menneet tekevät puitesopimuksen kunnan kanssa. Ammatillinen perhekoti tarjoaa nimensä mukaan ammatillista perhehoitoa, jolloin vaatimukset koulutuksen suhteen ovat korkeammat kuin perhekodissa. Toinen perhehoitajista on vastuhenkilö ja hänellä tulee olla alalle soveltuva AMK-tason koulutus. Ammatillisessa perhekodissa tulee olla myös alan koulutuksen omaavaa henkilöstöä siten, että kahta lasta kohden tulee olla yksi aikuinen. Ammatillisessa perhekodissa voi hoitaa enintään seitsemää lasta, jolloin henkilökunnan minimimäärä on neljä henkilöä.

2.2 Ammatillinen perhekoti pähkinäkuoressa

Ammatillinen perhekotitoiminta on luvanvaraista perhehoitoa. Ammatillinen perhehoito on perhehoitoa, jota annetaan yksityisistä sosiaalipalveluista annetun lain 7 §:ssä tarkoitetun luvan perusteella ammatillisessa perhekodissa. (Ammatillisten perhekotien liitto.) Yksityisten sosiaalipalvelujen tuottajan, joka jatkuvasti tuottaa ympärivuorokautisia sosiaalipalveluja, on saatava lupaviranomaiselta lupa palvelujen tuottamiseen ennen toiminnan aloittamista ja olennaista muuttamista. (Laki yksityisistä sosiaalipalveluista.)

Ammatillisen perhekodin kohdalla lupaviranomaisella tarkoitetaan Aluehallintovirastoa (AVI), josta haetaan lupaa ennen ammatillisen perhekodin perustamista. AVI myös valvoo

ammattillisten perhekotien toimintaa yhdessä muiden viranomaisten kanssa. Näitä viranomaisia ovat esimerkiksi ammattillisen perhekodin sijaintikunnan sosiaalitoimi, terveysvirasto sekä pelastuslaitos. Lapsen sijoittaneen kunnan sosiaalitoimea edustaa yleensä lapsen oma sosiaalityöntekijä. Terveysviranomaisen tekee tarkastuksen toiminnan alussa ja tarvittaessa. Pelastuslaitoksen edustaja tekee tarkastuksen tarvittaessa ja kuitenkin vähintään 24 kuukauden välein.

Ammatillinen perhekoti ja perhekoti ovat käsitteitä, jotka menevät helposti sekaisin. Osa ammatillisista perhekodeista on käyttänyt nimessään pelkkää nimikettä perhekoti, joka osaltaan on myös sekoittanut käsitteitä.

Ammatilliset perhekodit toimivat lähtökohdiltaan kuten toimeksiantosuhteiset perhekodit (sijaisperheet). Niiltä edellytetään vahvempaa osaamista kuin toimeksiantosuhteisilta perhekodeilta, mikä mahdollistaa myös erityistä hoitoa ja kasvatusta tarvitsevien henkilöiden sijoittamista perhehoitoon. (Ammatillisten perhekotien liitto.)

Ammatillinen perhekoti sijoittuu lastensuojelun kentällä sijaisperheiden (perhekotien) ja laitoshoidon välille. Ammatillinen perhekoti kuuluu kuitenkin perhehoidon puolelle eikä ole laitoshoidoa. Näin ollen esimerkiksi rajoitustoimenpiteitä ei ammatillisessa perhekodissa voi yhteydenpidon rajoitusta lukuun ottamatta käyttää. Tästä rajoitustoimenpiteestä lapsen sosiaalityöntekijä valmisteleo asian ja viranhaltija tekee päätöksen. Lisäksi perhekotivanhemmat asuvat ammatillisessa perhekodissa vakituisesti toisin kuin laitoksissa, joissa henkilökunta käy tekemässä työvuoronsa ja lähtee sitten omiin koteihinsa.

2.3 Ammatillinen perhekoti Villa Rauha Oy

Ammatillinen perhekoti Villa Rauha on 2006 perustettu lastensuojelun palveluita tarjoava yritys. Villa Rauha aloitti toimintansa Liedon Rauhakylässä, kun vanhaan rintamamiestaloon tehtiin suuri laajennus ja tilat saneerattiin perhekotitoimintaan soveltuviksi. Villa Rauha on sijainniltaan ihanteellinen perhekodin toimintaan. Asunto sijaitsee keskellä maaseudun rauhaa, kuitenkin vain viidentoista minuutin päässä Turusta.

Noin 500 metrin päässä on kenttä, missä kesäisin voi pelata jalkapalloa ja rantalentopalloa. Talvisin kenttä jäädytetään luistelua varten. Kentän vieressä on myös bussipysäkki, mistä kulkee koulukuljetus lähikouluun. Ilmaristen yhtenäiskoulussa voi opiskella esikoulusta yhdeksännen luokan loppuun asti. Samalla bussilla pääsee Liedon keskustaan missä on erityiskoulu, lukio ja ammattikoulu. Arkisin pysäkiltä kulkee myös työpaikkaliikenne Turkuun ja takaisin. Tämä mahdollistaa helposti opiskelun myös Turun keskustassa, mistä löytyy paljon suurempi määrä oppilaitoksia.

Suuri piha ja metsän läheisyys mahdollistavat lapsille monenlaisia aktiviteetteja lähiympäristössä. Pihaan on vuosien varrella tehty lisäyksiä ja muutoksia aina tarpeen mukaan. Pihasta löytyy keinu, hiekkalaatikko, trampoliini, uima-allas pihasaunoinen, sekä vanha navettarakennus, jossa on harrastetilaa ja kuntosali. Pihassa ollut kasvihuone on muuntunut ensin leikkimökiksi ja nykyään se on huvimaja.

Eläimet ovat kuuluneet Villa Rauhan toiminnan aikana hyvin tiiviisti kasvatukseen. Eläinten kautta lapsella on pienempi riski siihen, että hän myöhemmin pelkää eläimiä. Kuten Hyvä terveys -lehdessä (2019) sanotaan, kannattaa lapsena jo aloittaa karistamaan eläinkammoa. Kokemukseni mukaan lapset ovat voineet jutella esimerkiksi koiralle omia murheitaan tai vaikka silitellä koira ollessaan surullisia. Lapset voivat hoitaa eläimiä ja oppivat ottamaan vastuuta toisesta tällä tavalla. Villa Rauhassa onkin vuosien varrella ollut monenlaisia eläimiä kuten koiria, kissoja, kaneja, tipuja, lampaita ja vuohia. Osa on toki ollut vain hoidossa hetken kuten lampaat ja tiput, mutta esimerkiksi vuohet olivat monta vuotta osa perhettä. Osa vuohista oli myös löytöeläimiä, jotka Villa Rauha otti hoitaakseen.

Nykyään Villa Rauhassa on enää kolme koira. Eläinten kautta myös kuolema tulee arjessa näkyväksi lapsille. Monet surut on Villa Rauhassa koettu ja käsitelty rakkaan lemmikin kuoltua. Tämän koen kuitenkin hyvänä asiana lasten kasvun kannalta. Tärkeää on olla läsnä ja käsitellä tapahtunutta yhdessä lasten kanssa. Näyttää myös omat tunteet ja puhua asiasta rehellisesti lapsen ikätaso huomioiden kuten Villa Rauhassa toimitaan.

Ensin Villa Rauhasta piti tulla suuremman ketjun yksi yksikkö, mutta lopulta kummankin osapuolen mielestä oli parempi vaihtoehto aloittaa aivan omana yrityksenä. Aluksi neljäpaikkainen yksikkö on vuosien varrella kasvanut maltilliseen tahtiin seitsemänpaikkaiseksi. Tämä hidas kasvu on mahdollistanut lasten sekä aikuisten luonnollisen tottumisen perheen kasvuun.

Villa Rauha tarjoaa ympärivuorokautista hoitoa huostaanotetuille 0–17-vuotiaille lapsille. Sijoitusvaiheessa lapset ovat olleet 2–8-vuotiaita. Lapsen täyttäessä 18 vuotta sijoitus päättyy ja vaihtuu jälkihuolloksi. Villa Rauhassa asuneen nuoren on mahdollista jatkaa asumista edelleen perhekodissa, mikäli se on kaikkien osapuolten (nuori, sijoittava kunta ja Villa Rauha) mielestä hyvä asia.

Huostaanotto on viimeinen vaihtoehto. Huostaanotto tarkoittaa, että lapsesta pidetään huolta hänen oman kotinsa ulkopuolella. Se on viimeinen toimi, johon ryhdytään, jos ongelmat ovat todella vakavia tai ne ovat kestäneet kauan. Yleensä ennen huostaanottoa on jo tapahtunut paljon, ja lasta ja perhettä on yritetty auttaa eri tavoilla. Laki määrää, että lapsi pitää ottaa huostaan, kun mikään muu ei auta. (Lastensuojelu.info.)

3 AMMATILLISUUS PERHEKODISSA

Tässä luvussa käsittelen ensin perhekotitoiminnassa keskiössä olevia lastensuojelulakeja sekä kiintymyssuhdeteoriaa. Sen jälkeen kuvaan laatukriteerejä yleisesti perhekodissa ja tämän jälkeen tarkastelen näiden toteutumista Villa Rauhan toiminnassa.

3.1 Toiminnan kannalta keskeisimmät lait

Eri lait ohjaavat ammatillisen perhekodin toimintaa jokapäiväisessä toiminnassa. Keskeisimpiä niistä ovat lastensuojelulaki ja perhehoitolaki. Lastensuojelulain tarkoituksena on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun (lastensuojelulaki 1§). Lastensuojelulaissa on myös oma sijaishuoltoa käsittelevä lukunsa (luku 10), josta löytyy keskeisiä asioita ohjaamaan Villa Rauhan toimintaa. Lastensuojelulaki velvoittaa kaikissa lastensuojelulaitoksissa tehtäväksi hyvää kohtelua koskevan suunnitelman (Lastensuojelulaki 61 b §). Terveysten ja hyvinvoinnin laitos suosittelee kyseisen suunnitelman tekoa myös perhekodeissa sekä ammatillisissa perhekodeissa. Myös Villa Rauhassa suunnitelma tehtiin suosituksen mukaisesti. Tästä prosessista lisää otsikon neljä alla.

Perhehoitolain tarkoituksena ja tavoitteena taas on turvata hoidettavalle perheenomainen ja hoidettavan tarpeiden mukainen perhehoito (perhehoitolaki 1§). Laissa määritellään esimerkiksi hoidettavien lasten määrä, ammatillisen perhehoidon ja perhehoidon ero, perhekodin olosuhteet, perhehoitajan kelpoisuusvaatimukset, sekä monia muita asioita.

3.2 Kiintymyssuhde

Kiintymyssuhde on näkemykseni mukaan niin tärkeä käsite lastensuojelussa, että se on pakko ottaa esiin aivan omana kappaleena. Käsite kiintymyssuhdehäiriö tulee vääjäämättä esiin

lastensuojelussa työskennellessä. Kiintymyssuhdehäiriön ymmärtäminen käytännön tasolla on edellytys tehdä laadukasta lastensuojelutyötä. Oma kokemukseni on, että hyvin monella huostaanotetulla lapsella diagnosoidaan kiintymyssuhdehäiriö, joka juontaa juurensa usein jo lapsen hyvin varhaisiin vaiheisiin. On hyvin haastavaa saada kiinni lapsen käytöksestä monissa tilanteissa, jos kiintymyssuhdeteoria ei ole tuttu. Daniel A. Hughes on kirjoittanut kirjan *Tie traumasta tervehtymiseen* 2006, joka on itselleni toiminut erinomaisena oppikirjana oman perhekotiurani alkuvaiheissa.

Kiintymyssuhdeteoria perustuu brittiläisen psykiatrin ja psykoanalyytikon John Bowlbyn ajatteluun, jossa tietyt psykoanalyysin periaatteet yhdistyvät havaintoihin eläinten leimautumisesta. Bowlbyn mukaan ihmislapsen varhaiskehitystä säätelevät turvallisuuden tarve ja pyrkimys pysytellä vaaratilanteissa mahdollisimman lähellä hoivaavaa aikuista. Keskeinen ahdistuksen lähde on enemmänkin eroon joutumisen pelko kuin sisäiset tuhoavat mielikuvat tai infantiliin seksuaalisuuden kohtalot. Kiintymyssuhdeteoriaa on arvosteltu – osin oikeutetusti – mekanistisuudesta ja siitä, että seksuaalisuuden, aggression ja fantasioiden merkitys lähestulkoon sivuutetaan. Viime aikoina erimieliset oppisuunnat ovat lähentyneet toisiaan. Neurobiologisen tutkimuksen tuoreet löydökset ovat vahvistaneet Freudin ja Bowlbyn esittämiä käsityksiä varhaisten kokemusten kauaskantoisesta merkityksestä. Vähitellen kiintymyssuhdeteorian havaintoja on alettu soveltaa psykoterapiassa ja lastensuojelussakin. (Sinkkonen 2004.)

Työssäni olen nähnyt ja alan ammattilaisilta myös kuullut kuinka tärkeää aikaa on lapsen ensimmäiset vuodet ja jopa kuukaudet kiintymyssuhteen luomisen kannalta. Lastensuojelun kannalta olisi toki ensiarvoisen tärkeää päästä käsiksi vanhemmuuden ongelmiin jo varhaisessa vaiheessa ja saada tukitoimet niitä tarvitseville. Usein kuitenkin ongelmat tulevat esiin vasta paljon myöhemmin ja kiintymyssuhdehäiriö on päässyt kehittymään jo varhaisten ongelmien vuoksi. Kiintymyssuhdeteoriaa ei voi tarkastella ilman eläintutkijoiden havaintoja leimautumisesta (Sinkkonen 2018, 16).

Bowlby innostui eläintutkijoiden havaintojen tarkkuudesta mutta uskoi, että ihmislapsen käytöstä ei voitaisi tutkia samalla tavalla. Käsityksen osoitti vääräksi Mary Ainsworth, jonka loistavat observaatiotutkimukset mullistivat vauvan ja vanhemman välistä suhdetta koskevan ajattelun. Sekä Ainsworthin että Bowlbyn ajattelu oli psykodynaamista, eli kumpikin halusi tutkia näkyvän käyttäytymisen taakse kätkeytyviä motiiveja. Ainsworth oli jo ennen Britanniaan tuleamista luonut ”turvapesän” (secure base) käsitteen ja analysoi havaintoja tehdessään äidin sensitiivisyyttä eli herkkyyttä lapsen viesteille. (Sinkkonen 2018, 17.)

Vaikka kiintymyssuhdehäiriö olisi kehittynyt jo varhaisessa vaiheessa on kuitenkin lohdullista, että tästä voi eheytyä. Lasten kanssa työskentelevien on hyvä tietää, että heillä voi olla suuri vaikutus lapsen ja nuoren eheytymiseen kiintymyssuhteen kanssa. On esimerkiksi mahdollista, että Villa Rauhaan sijoitettu lapsi, jolla on kiintymyssuhdehäiriö voi alkaa eheytyään saadessaan hänestä kiinnostuneet ja kannustavat aikuiset ympärilleen. Nämä aikuiset voivat olla muitakin, kun sijaisvanhemmat, kuten esimerkiksi ohjaaja, opettaja, terapeutti tai vaikka harrastusvalmentaja. Tämä vaatii kuitenkin aikuiselta rohkeutta asettua kiintymyssuhteen kannalta ehdottoman tärkeään intensiiviseen ihmissuhteeseen. Vain tätä kautta voi tulla korjaavia kokemuksia, jotka auttavat lasta eheytyään. (Mäkelä 2003, 41.)

3.3 Laatu perhekodeissa

Edellinen Villa Rauhan laatukäsikirja on valmistunut vuonna 2009 ja tarve uudelle on olemassa. Laatu on noussut näinä vuosina aina vain tärkeämmäksi niin sosiaalitoimien kuin aluehallintoviraston näkökulmasta. Näinä vuosina on myös monet säädökset ja lakipykälät muuttuneet puhumattakaan laatuvaatimuksista palveluiden tilaajien toimesta.

Laatu lastensuojelussa pitää sisällään monta eri näkökulmaa. Tämä johtaa siihen, että hyvä laatu on kompromissi. Huomioitavia asioita on esimerkiksi

- Ydinasiakkaan tarpeet ja odotukset
- Omaisten / lähipiirin tarpeet ja odotukset
- Rahoittajan (sijoittavan kunnan) odotukset
- Lait, asetukset sekä suositukset
- Oman yksikön toimintalinjat
- Lapsen verkostojen (koulu, päivähoito, terveydenhuolto jne.) odotukset
- Ammattialan etiikka ja tietoperusta
- Kokemustieto

(Holma 2009)

Laatua pohdittaessa ammatillisissa perhekodeissa on ensimmäiseksi huomioitava perhekodin tilat. Perhekodeilla tulee olla riittävät ja tarkoituksenmukaiset tilat. Jokaisella lapsella tulee olla

oma, vähintään 12 neliömetrin huone. Hygieniatiloja pitää olla riittävästi. Yhteisissä tiloissa täytyy olla mahdollisuus koko perheen yhdessäoloon ja ruokailuun. Lisäksi perhekodissa on hyvä olla tilaa myös harrastamiselle, esimerkiksi musiikki- tai askartelutiloja. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2021.)

Sen lisäksi, että lapsilla on riittävän suuret omat ja yhteiset tilat, perhekodin laatuvaatimukseen kuuluu tilojen osalta vielä muutakin. Tilojen tulee olla sellaiset, että ne mahdollistavat lapselle terveellisen ja turvallisen kasvuympäristön. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2021). Tämä pitää sisällään esimerkiksi poistumisteiden riittävän määrän. Mikäli kaksikerroksista taloa ei ole rakennettu kivistä pitää rakennusmateriaalien olla paloa hidastavia. Vaatimukseen sisältyvät myös terveys- ja paloviranomaisten lausunnot tilojen kelvollisuudesta perhekodin toimintaan.

Ammatillisen perhekodin vanhemmille ja henkilökunnalle on myös omat vaatimuksensa laadun varmistamiseksi. Ammatillisessa perhehoidossa edellytetään 1. momentissa säädetyn lisäksi olevan vähintään kaksi perhehoitajaa, joista ainakin yhdellä perhehoidon hoito- ja kasvatustehtäviin osallistuvista on tehtävään soveltuva koulutus ja riittävä kokemus hoito- tai kasvatustehtävistä. (Perhehoitolaki, 6 §) Lisäksi laki vaatii kaikkia perhekodissa perhekodin lasten ja nuorten kanssa työskenteleviä esittämään rikosrekisteriotteen. Tämän lain tarkoituksena on suojella alaikäisten henkilökohtaista koskemattomuutta ja edistää heidän henkilökohtaista turvallisuuttaan. (Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä, 1§).

Lisäksi laadukkaan työskentelyn edellytys koko työyhteisön osalta on se, että toiminta-ajatus on kaikille organisaatiossa selvä. Tällöin pystytään myös arvioimaan organisaation toimintaa. Arvioitaessa onnistumista, otetaan kantaa siihen, miten organisaation perustehtävien ja tavoitteiden toteuttamisessa on kulloinkin onnistuttu. Jokaisella henkilökunnasta tulee olla selkeä käsitys perustehtävistään ja siitä mikä on perhekodin tarkoitus ja minkälaisia odotuksia eri tahoilla on olemassa perustehtävien toteutumiselle. (Rousu & Holma 2004, 9.)

Lastensuojelupalveluja tuottavien organisaatioiden on laadussa erityisesti kyse tilivelvollisuudesta asiakkaille. Tilivelvollisuus lapselle tarkoittaa sitä, että saa mahdollisimman tehokkaasti juuri sellaista apua ja tukea, jota hän elämäntilanteessaan tarvitsee. Lapsen tulee saada paras hyöty organisaation toiminnasta. (Rousu & Holma 2004, 10.)

Perhekodin pitää osata yhteistyössä sijoittavan sosiaalityöntekijän kanssa miettiä, onko oma yksikkö lapselle sopiva paikka ja vastaavasti onko kyseinen lapsi sellainen, joka soveltuu perhekodissa jo olemassa olevaan porukkaan. Mikäli näin on, pitää lapsen kokea olonsa turvalliseksi ja tervetulleeksi muuttaessaan perhekotiin. Perhekodin arjessa kasvuympäristön tulee olla turvallinen. Hänen pitää saada tukea kasvuunsa ja kehitykseensä. Arjessa pitää mahdollistaa hänen osallisuutensa päätöksentekoon ja myös asiakkuuteen liittyviin päätöksiin.

Lapsen pitää saada tuntee kuuluvansa yhteisöön, myös perhekodin ulkopuolella. Lapsen läheisiin ihmisiin pidetään yhteyttä ja kunnioitetaan heitä. Lapsen itsemääräämisoikeutta kunnioitetaan ja hänelle kerrotaan hänen oikeuksistaan. Huolehditaan lapsen perusoikeuksista kuten varhaiskasvatus, opetus ja terveydenhuolto. Lapsen muuttaessa pois perhekodista huolehditaan, että muuttaminen on ennakoitavaa ja turvallista. Varmistetaan hänelle jälkihuollon palvelut. Perhekoti myös dokumentoi lapsen asiat asianmukaisesti. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2021.)

Lähiverkoston kanssa tehtävä yhteistyö kuuluu laadukkaaseen lastensuojeluun ja on lakisääteisesti sijaishuoltopaikan huomioitava asia. Erityisesti lapsen sosiaalityöntekijän on otettava huomioon tapaamisten järjestäminen. Tämä on useammassa laissa määritetty asia ja tästä poikkeaminen on yhteydenpidon rajoittamista, josta on laissa selkeät säädökset. Päätöksen yhteydenpidon rajoituksesta tekee viranhaltija lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän valmistelusta. Sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen ja lapsen sijaishuoltopaikan on tuettava ja edistettävä lapsen ja hänen vanhempiansa sekä lapsen ja hänelle läheisten henkilöiden yhteydenpitoa. Lapsen sijaishuolto on järjestettävä niin, että sijoituspaikan etäisyys ei ole este yhteydenpidolle lapselle läheisiin henkilöihin. (Lastensuojelulaki 54§.)

Tapaamisoikeuden tarkoituksena on turvata lapselle oikeus luoda ja säilyttää myönteinen ja läheinen suhde vanhempansa, jonka luona lapsi ei asu. Tapaamisoikeuteen kuuluu, että lapsi saa ajoittain olla tämän vanhemman luona tai tavata tätä muulla taikka pitää tähän yhteyttä muulla tavoin. (Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain muuttamisesta 2§.)

Laadun syntyyn vaikuttaa monta tekijää yhdessä. Samoin laadukas toiminta vaikuttaa moneen tekijään.

Perustana laadulle pitää olla:

- Pätevä ja motivoitunut johto
- Toiminnan tavoitteet ja perustehtävä kirkaana mielessä
- Pätevä, osaava ja motivoitunut henkilöstö
- Riittävät aineelliset ja henkiset resurssit
- Riittävät ja soveltuvat työvälineet

Tästä seuraa:

- Asiakkaat ovat tyytyväisiä, palvelut vastaavat tarpeita ja odotuksia
- Saadaan aikaan halutut tulokset
- Henkilökunta voi hyvin
- Yritys / organisaatio on taloudellisesti kannattava ja kilpailukykyinen
- Palvelut ovat riskittömiä, tehokkaita ja vaikuttavia

(Holma 2009)

3.4 Laatu Villa Rauhassa

Tilojen osalta Villa Rauhassa lastenhuoneita on kahdessa kerroksessa ja tästä syystä seinissä on käytetty kaksinkertaista kipsilevyä. Lisäksi jokaisesta lastenhuoneesta on hätäpoistumistie kiinteillä kahvoilla varustettujen ikkunoiden kautta tai yläkerran parvekkeen palotikkaiden kautta. Pihapiiri on tehty mahdollisimman turvalliseksi eikä siellä pidetä autoja, joten liikenne pihalle on vain satunnaista. Vaaralliset aineet ja työkalut ovat lukitun oven takana. Kaivot, joita pihapiiristä löytyy kaksi, ovat lukitun metallikannen alla. Pelastussuunnitelma sekä turvallisuusselvitys on laadittu ja ne käydään perehdytyksessä läpi uuden henkilökunnan kanssa. Lasten ja henkilökunnan kanssa suoritetaan pelastusharjoitus vähintään kerran

vuodessa tai tarvittaessa useammin. Yksi syy useampaan harjoituskertaan on esimerkiksi uuden lapsen muuttaminen perhekotiin tai uutta henkilökuntaa perehdytettäessä.

Henkilökuntaa koulutetaan tarpeen ja halukkuuden mukaan. Perhekodin aikuisilla tulee olla voimassa oleva vähintään EA1 tasoinen ensiapukortti. Hygieniapassi tulee olla myös ruokahuoltoon osallistuvilla aikuisilla. Tämän lisäksi erinäisissä ammattialan koulutuksissa on mahdollista käydä mielenkiinnon mukaan. Henkilökunnalla tulee olla riittävä työhön soveltuva alan koulutus tai työkokemus.

Kasvatuksellista vastuuta ja laatua pohdittaessa on tärkeää miettiä yhteiset arvot, jotta on mahdollista toimia johdonmukaisesti samalla tavalla koko henkilökunnan kesken. Näin pystytään takaamaan koko organisaation kesken yhteisen ymmärrys perustehtävästä sekä selkeistä yksilöiden toimenkuvien tavoitteista.

Villa Rauhassa mietitään tarkasti uuden lapsen kohdalla, että onko tämä oikea paikka lapselle. Asiasta keskustellaan ensin sijoittavan sosiaalityöntekijän kanssa. Tämän jälkeen asiaa käydään läpi perhekodin sisällä aikuisten kanssa ja jos tämän jälkeen vielä kaikki vaikuttaa hyvältä, niin lasten kanssa puhutaan ikätason mukaan. Vasta tämän jälkeen aloitetaan tutustumiskäynnit. Näkemykseni mukaan tämä on laadullista toimintaa mietittäessä asiakkaan (sijoitettavan lapsen) oikeuksia.

Asiakkaalla on oikeus saada sosiaalihuollon toteuttajalta laadultaan hyvää sosiaalihuoltoa ja hyvää kohtelua ilman syrjintää. Tämä on huomioitava myös sijaishuoltoa toteutettaessa (esim. sijaishuoltopaikan valinnassa ja sijaishuollon aikana), riippumatta sijaishuollon muodosta tai palvelujen tarjoajasta. Myös sijaishuollon tuottajan tulee kunnioittaa lapsen ihmis- ja perusoikeuksia ja noudattaa kansallista lainsäädäntöä. (Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja, 48.)

Villa Rauhassa tehdään tiivistä yhteistyötä lasten sosiaalityöntekijöiden, lasten mahdollisten edunvalvojien, päivähoidon ja koulujen, mahdollisten terapeuttien sekä terveydenhuollon kanssa. Näiden ammatillisten verkostojen kanssa tehtävä yhteistyö auttaa Villa Rauhan henkilökuntaa näkemään lapsen asioita ja tarpeita laaja-alaisemmin sekä moniammatillisemmin.

Tärkeä osa laatua ja lasten hyvinvointia on myös läheisverkostojen kanssa tehtävä yhteistyö. Useimmiten nämä henkilöt ovat lapsen biologisia vanhempia, sisaruksia ja isovanhempia, mutta välillä myös lapselle muuten tärkeitä ja läheisiä ihmisiä. Näistä asioista sovitaan yhdessä

lapsen asiakassuunnitelmassa, joita pidetään tarvittaessa, mutta kuitenkin vähintään kerran vuodessa (Lastensuojelulaki 30§).

Jatkuva reflektointi on Villa Rauhan toimintamalli, joka on osa laatutyötä. Villa Rauhassa kokeillaan eri tapoja toimia eri asioissa varsinkin, jos kyseinen toimintamalli ei toimi. Hyviä esimerkkejä on istuma- ja huonejärjestysten vaihto. Päivärytmien sovittaminen arkeen sopivaksi. Nämä vähäisiltä tuntuvat asiat ovat usein suuri apu arjen toimivuuteen.

3.5 Laatukäsikirja arjessa

Laatukäsikirjan on hyvä olla tuotos, jolla on hyötyä käytännön arjessa Villa Rauhan henkilökunnalle. Samalla se tuo läpinäkyväksi Villa Rauhan toimintakulttuuria toimintaa valvoville tahoille kuten esimerkiksi palvelua tilaaville kunnille. Laatukäsikirjan tulee olla myös selkeä ja helposti luettava. Se ei myöskään saa olla liian pitkä, koska tällöin se voi jäädä monelta lukematta.

Laatukäsikirjan tulee tuoda esiin Villa Rauhan keskeisimmät arvot, jotta perhekotipalveluiden tilaaja (kunta) näkee mitä on ostamassa eli saako rahoilleen vastinetta ja onko sijoituspaikka sellainen, mikä on lapsen etu. Tämä on erityisen tärkeää varsinkin sellaiselle taholle, jonka kanssa Villa Rauha ei aikaisemmin ole tehnyt yhteistyötä. Tämän lisäksi työntekijä tietää mihin hänen tulee sitoutua tullessaan töihin Villa Rauhaan. Tällöin henkilö, jolla on hyvin erilaiset arvot kuin Villa Rauhassa voi miettiä, onko tämä oikea työpaikka hänelle.

Käytännön tasolla kuitenkin tämä laatukäsikirja ei ehdi valmistumaan opinnäytetyön kanssa samaan aikaan vaan se tullaan jatkamaan loppuun talven ja kevään aikana. Työn, opiskeluiden ja arjen keskellä aika ei riittänyt kaiken valmiiksi asti saamiseen. Lisäksi tuotoksesta halutaan laadukas, joten sen kanssa ei kannata hosua. Laatukäsikirjan päivitys toteutetaan tämän opinnäytetyön tuloksia hyödyntäen alkuperäiselle pohjalle yhteistyössä koko henkilöstön kanssa.

4 VILLA RAUHAN HYVÄN KOHTELUN PERIAATE

Perhehoito-ryhmän tuottama malli ”lasten ja perheiden yksilöllisiin tarpeisiin vastaava laadukas perhehoito” perustuu dialogiseen, kaikki perhehoidon osapuolet huomioivaan yhteiseen työskentelyyn. Malli keskittyy hyvään vuorovaikutukseen ja sen edistämiseen kaikilla tasoilla ja sen keskiössä on lapsi ja hänen läheisensä. Mallin tavoitteena on luoda lasten ja perheiden yksilöllisiin ja muuttuviin tarpeisiin vastaava toimintakokonaisuus ja sen kautta tuottaa osallisuuden, jatkuvuuden ja turvallisuuden kokemuksia kaikille perhehoidon osapuolille ja erityisesti perhehoitoon sijoitetuille lapsille. (Heino & Säles 2017, 6.)

Perhekodin ensisijaisena toimintaperiaatteena on tehdä hyvää yhteistyötä sijoitetun lapsen biologisten verkostojen, koulun, päivähoidon, terveydenhuollon sekä sosiaalitoimen kanssa. Hyvä yhteistyö tarkoittaa perhekodin näkökulmasta sitä, että asioita katsotaan lapsen edun mukaan. Mikäli yhteistyö ja lapsen etu ovat ristiriidassa, asiasta keskustellaan lapsen sosiaalityöntekijän tai mahdollisen edunvalvojan kanssa. Lapsen etu on myös aina keskiössä perhekodin toiminnassa.

4.1 Itsemääräämisoikeus käsitteenä perhekodissa

Itsemääräämisoikeus lasten ja nuorten kohdalla perhekodissa tarkoittaa sitä, että lapsi tai nuori voi päättää asioistaan ikä- ja taitotasoonsa nähden. Perhekodin henkilökunnan tehtäväksi jää viime kädessä tehdä lopullinen ratkaisu siitä, onko päätös lapsen edun mukainen. Haasteellisissa tapauksissa sitä kysytään lapsen sosiaalityöntekijältä. Useimmiten kaikki päätökset kyetään tekemään perhekodin sisällä, kuten vaatetus, hankintojen järjestyminen, nukkumaanmeno aika jne. keskustelemalla lapsen ja aikuisen välillä. Tarvittaessa perhekodin aikuiset keskustelevat yksittäisistä tapauksista keskenään, mikä on lapsen edun mukaista.

Vaikeampia tapauksia ovat sellaiset, missä lapsi ei esimerkiksi halua tavata biologisia vanhempiaan ja näihin tarvitaan sosiaalityöntekijän apua. Monesti lapsen itsemääräämisoikeus ja kasvatuksellinen näkökulma saattavat olla ristiriidassa. Tällöin keskustellaan lapsen kanssa ja selitetään miksi jokin asia ei esimerkiksi ole hänelle hyväksi. Perhekodissa on tehty myös

yhdessä lasten kanssa säännöt, jotka ohjaavat toimintaa ja helpottavat kaikkien osapuolien arkea.

4.2 Osallisuus perhekodin arjessa

Lasten ja nuorten osallisuus perhekodin arjessa otetaan huomioon monellakin tavalla. Lapset osallistuvat arjen askareisiin ikätason ja yksilöllisen kehityksen mukaisella tavalla. Näitä ovat esimerkiksi omasta huoneesta huolehtiminen ja siivoaminen. Lisäksi yleisissä tiloissa tapahtuva siivoaminen, omien pyykkien peseminen ja pyykkihuolto, ruuanlaittoon osallistuminen ja muidenkin yleisten askareiden tekeminen kuuluvat lasten perhekotiin. Tämän tarkoitus on saada lapsi kokemaan itsensä tärkeäksi perheessä ja osaksi perhettä. Lisäksi nämä arjen taidot ovat tärkeitä nuoren itsenäistyessä.

Lastensuojelua toteutettaessa on selvitettävä lapsen toivomukset ja mielipide sekä otettava ne huomioon lapsen iän ja kehitystason edellyttämällä tavalla (Lastensuojelulaki 417/2007, 20§). Lapset ja nuoret osallistuvat tulevien lomien suunnitteluun esittämällä omia toiveitaan, esimerkiksi mitä kesälomalla voitaisiin tehdä yhdessä. Perhekodissa on myös käytössä perhepalaverit, jolloin kaikki ovat mukana, milloin mitään teemaa käsitellessä. Varsinkin vanhempien lasten kohdalla tästä on tullut hyvää palautetta ja tieto asioista tavoittaa kaikki perheen jäsenet. Näin myös saadaan hyviä keskusteluita, uusia näkemyksiä ja ideoita, sekä kaikkien ääni saadaan kuuluville.

Kaksitoista vuotta täyttäneelle lapselle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi hallintolain (434/2003). 34§:n mukaisesti häntä itseään koskevassa lastensuojeluasiassa (Lastensuojelulaki 417/2007, 20§). Perhekodissa tämä toteutuu siten, että lapsella tai nuorella on mahdollisuus keskustella sosiaalityöntekijän kanssa kahden kesken ennen hänen asiakassuunnitelmaansa. Tällöin lapsi voi kertoa mahdollisesti hänen mieltään painavista asioista ja toiveista, liittyvät ne sitten perhekotiin, biologiseen verkostoon tai johonkin muuhun sijaishuoltoon liittyvään asiaan. Lapsilla ja etenkin nuorilla on mahdollisuus osallistua asiakassuunnitelmapalaveriin itse niin halutessaan.

Aina lapset tai nuoret eivät halua osallistua asiakassuunnitelmapalaveriin, koska saattavat kokea tilaisuuden ahdistavana. Tällaisia tilanteita syntyy esimerkiksi silloin, kun lapsen tai nuoren oma toive asioista poikkeaa suuresti biologisen verkoston toiveista. Vanhempien tapaaminen voi esimerkiksi olla aihe, missä näkemyserot ovat suuria. Tällöin on ensisijaisen

tärkeää, että lapsi on kertonut oman näkemyksensä sosiaalityöntekijälle itse. Mikäli perhekodin henkilökunta tuo vaikkapa juuri tämänkaltaisen asian esiin, saattaa se herättää epäilyksiä toisessa osapuolella, ettei kyse ole lapsen toiveesta.

4.3 Hyvän kohtelun suunnitelma Villa Rauhassa

Hyvän kohtelun suunnitelma on laadittava kaikissa lastensuojelulaitoksissa ja suositus on myös, että suunnitelma laaditaan myös ammatillisissa perhekodeissa. Säännös on velvoittava vain lastensuojelulaitoksille, mutta suunnitelman laatimista on myös hyvä harkita perhekodeissa ja ammatillisissa perhekodeissa, vaikka rajoitustoimenpiteitä ei näissä sijaishuoltopaikoissa voida käyttää (Terveysten ja hyvinvoinnin laitos). Tästä syystä Ammatillinen perhekoti Villa Rauhassa päätettiin laatia hyvän kohtelun suunnitelma. Perhekodissa halutaan tehdä laadukasta sijaishuoltoa ja hyvän kohtelun suunnitelma parantaa työn laatua.

Hyvän kohtelun suunnitelman nostaminen opinnäytetyöhön on näkemykseni mukaan tärkeää laadun näkökulmasta. Perustyö Villa Rauhassa on lapsen tarpeista huolehtiminen. Tämä pitää sisällään lapsen kohtaamisen yksilöllisesti sekä taata kehitys ja hyvinvointi. (Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta.) Ravinnon, turvallisen elinympäristön turvallisten aikuisten lisäksi tämä pitää sisällään myös sen, että lapsi tulee nähdäksi ja kuulluksi. Hyvän kohtelun suunnitelma toteuttaa tämän puolen. Tästä syystä hyvän kohtelun suunnitelma on tärkeä osa Villa Rauhan laatuprojektia.

Suunnitelmaprosessi alkoi workshop-tyylisellä kolmen pisteen toiminnalla, jossa jokaisella pisteellä oli yksi perhekodin aikuinen. Lapset vaihtoivat pistettä ja keskustelivat kyseisen pisteen aiheista. Lapsilla oli myös mahdollisuus piirtää aiheista kuvia ja kirjoitustaidottomien lasten kohdalla aikuinen kirjoitti ylös keskusteluissa esiin nousseet asiat. Avaan tarkemmin kyselyn kysymykset tuonnempana.

Workshopin tuotosten pohjalta perhekodin työntekijöillä on tarkoitus yhdessä miettiä tarkemmin perhekodin toimintamalleja ja omaa toimintaa suhteessa lapsiin. Tällä tavoin lapset saavat omat ajatuksensa ja tunteensa tuotua aikuisten korviin ja tulevat näin vielä paremmin kuulluksi kaikkien aikuisten kohdalla. Lisäksi he saavat vertaistukea omille ajatuksilleen, kun kuulevat toisten ajatuksia ja tunteita ryhmässä.

Suunnitelman tarkoituksena on tukea lasten itsemääräämisoikeutta sekä luoda avoimuutta ja yhteisymmärrystä yhteisistä säännöistä ja toimintatavoista (Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos). Tässä hyvän kohtelun suunnitelmassa ei kuitenkaan käydä läpi rajoitustoimenpiteitä, koska ne eivät ole käytössä ammatillisissa perhekodeissa. Tästä tulee Villa Rauhan omiin tarpeisiin soveltuva versio, jonka tekemiseen pääsee koko perhekodin yhteisö vaikuttamaan. Workshopiin osallistui yhdeksän perhekodeissa asuvaa tai asunutta lasta, nuorta ja nuorta aikuista. Osa vastanneista oli sijoitettu perhekotiin ja osa oli biologisia lapsia, jolloin vastauksiin saadaan hieman laajempi näkökulma, samoin kuin myös ikäjakaumasta, joka oli 6–21 v.

5 HAASTATTELU

Haastattelua voidaan usein verrata keskusteluun. Haastattelun ja keskustelun selkein eron on siinä, että haastattelussa on tarkoitus, joka on etukäteen määritelty. Haastattelu on myös päämäärähakuista ja sillä on tarkoitus kerätä tietoa. (Hirsjärvi & Hurme 2015, 42.) Itse käytän mielelläni tässä työssäni keskustelu sanaa, koska se kuvaa selkeimmin tilannetta tekemissäni haastatteluhetkissä. Keskusteluhetket ovat luonteeltaan vapaamuotoisia missä kaikki vastailevat spontaanisti ja tuottavat paljon tietoa keskustelun aiheista. Itse esitän kysymykset ryhmälle ja kysyn tarkennuksia yksilökohtaisesti tarvittaessa. (Hirsjärvi & Hurme 2015, 61.)

5.1 Henkilökunnan haastattelu

Tarkoitukseni oli aluksi haastatella Villa Rauhan henkilökuntaa avoimena haastatteluna. Kävin ensimmäisen kerran haastattelemassa henkilökuntaa Villa Rauhassa ryhmäkeskusteluna. Kysymyksen suhteen oma ajatukseni oli, ettei niitä saa olla liikaa, mutta toisaalta vastaukset voivat olla pitkiä. Eli en halunnut tehdä kyllä / ei -kysymyksiä, vaan jokaisen tulisi miettiä omia vastauksia henkilökohtaisesti. Paikalla oli lisäksi kaikki kolme vakituista työntekijää, joista yksi perhekodin äiti ja vastuhenkilö.

Ryhmäkeskustelu oli näkemykseni mukaan mielekkäin tapa tehdä haastattelu. Itse olin keskustelussa osallinen sekä työryhmän jäsenenä, että keskustelun ohjaajana. Tehtäväni oli pitää keskustelu aiheessa ja esittää uusi aihe, kun vanha oli käsitelty. Tehtävä kolmen puheliaan naisen kanssa oli haastava ja aiheesta poikettiin useasti. Sain kuitenkin palautettua keskustelun aina aiheeseen, mutta silti aika loppui kesken emmekä saaneet käsiteltyä kaikkia kysymyksiä.

Seuraavan haastattelukerran löytäminen tuntui niin haastavalta olosuhteista johtuen, että päätin lähettää kysymykset sähköisesti niin, että jokainen voisi miettiä vastaukset niihin tahoillaan. Tällöin tutkimustapa muuttui strukturoiduksi haastatteluksi. Suurin haaste oli yhteisen ajan löytäminen työn hektisyyden ja työvuorojen johdosta. Lopulta kuitenkin saimme sovittua ajankohdan, milloin kaikki pääsivät saman pöydän ääreen ja saimme hoidettua ryhmäkeskustelun loppuun. Paikalla oli kaikki samat henkilöt kuin ensimmäisellä kerralla. Tästä syystä Strukturoitu haastattelu ei koskaan toteutunut.

Keskustelun aihe oli mitä hyvää laadun näkökulmasta löytyy jo nyt Villa Rauhasta sekä mitä parannettavaa mahdollisesti tulee vielä mieleen.

5.1.1 Tilat ja kalusto

Keskustelussa esiin nousi suuri ja turvallinen piha minkä läheisyydessä ei ole vilkasta liikennettä. Lapsilla paljon aktiviteetteja omassa pihapiirissä ja tiloissa. Muutamia mainitakseni trampoliini, keinut, hiekkalaatikko, sählymaali ja laukaisualusta, nurmikko, missä voi pelata jalkapalloa tai muita pelejä. Uima-allas löytyy pihasaunan päädystä. Koripallokori, metsä, joka on siinä määrin sopivan kokoinen, ettei sinne eksy. Kuntosali sekä soittimia löytyy, jos vain soittaminen kiinnostaa. Luonnollisesti lauta- ja korttipelejä, kirjoja jne. Jokaisella oma huone ja riittävästi yhteisiä tiloja. Keittiössä suuri pöytä, johon kaikki mahtuvat syömään ja olohuoneessa suuri sohva, jossa elokuvia voi katsoa isommallakin porukalla. Harrastetiloja ulkorakennuksessa ja huvimaja oleiluun tai leikkeihin. Suuri 9-paikkainen auto, johon mahtuu kaikki ja useampi turvaistuin mainittiin myös laatuun viitaten.

Parannettavaa löytyi ainakin nettiyhteyden kohdalla. Tästä on oltu useaan otteeseen yhteydessä operaattoriin, mutta asialle ei ole mitään tehtävissä. Operaattorin vaihtamisella ei ole merkitystä, koska yhteydet menevät vain huonommaksi toisilla toimijoilla. Lasten asenne tilojen ja tavaroiden arvostamisessa oli myös parannettavien listalla, vaikka laatuun tämä ei ehkä suoranaisesti liity.

5.1.2 Arki Villa Rauhassa

Maanantaipalaveri sai positiivisen palautteen. Tällöin on tarkoitus vaihtaa päällimmäiset kuulumiset ja suunnitella tulevaa viikkoa henkilökunnan kesken ilman lapsia. Terveellinen itse tehty ruoka ja yhteiset ruokailut. Arkirutiinit. Lapset saavat olla lapsia kodinomaisessa ympäristössä. Rajoja ja rakkautta. Yhdenmukaiset säännöt ikätaso huomioiden. Lapsia kuullaan päätöksiä tehdessä.

Parannettavaa arkeen löytyi myös. Tiedonkulku aikuisten välillä ei aina toimi. Yhtenä ehdotuksena tuli esimerkiksi WhatsApp ryhmä, jonka jokainen mykistää. Tällöin siihen voi laittaa viestiä kellonajasta riippumatta, kun jokin asia tulee mieleen. Tietosuoja-asiat pitää ottaa kuitenkin tässä huomioon. Työvuoron vaihtuessa raportointihetki oli myös toiveissa. Ennakoitavuus työpäivään työtehtävien suhteen työntekijöiden kesken. Eli kuka esimerkiksi käy kaupassa, laittaa ruuan tai hoitaa kuljetukset minäkin päivänä. Tähän on myös heti reagoitu

ja eri vuoroissa on määrätty tehtävät. Lisäksi nyt on etukäteen ilmoitettu kuka kuljettaa, vaikka tapaamisiin milloinkin. Rakentavien kehitysehdotusten antaminen ja ottaminen neutraalisti. Perhekodissa oli se sitten ammatillinen tai ei, olemme aina toisen kodissa. Tämä tuo omat haasteensa siihen, mistä voi sanoa ja miten.

5.1.3 Verkostot ja viranomaiset

Hyvä luottamus viranomaisten kesken nousi päällimmäisenä esiin sekä positiivinen suhtautuminen viranomaisverkostoihin. Lähtökohtaisesti positiivinen suhtautuminen lasten lähiverkostoihin. Kokemukseni mukaan lapsen etu on parhaimmillaan silloin, kun lapsen lähiverkosto ja sijaishuolto paikka tekevät yhteistyötä ja tavoittelevat yhdessä lapsen parasta. Lasten ja nuorten kanssa työskentelevillä on suuri vastuu kasvatuksessa ja vanhemmuuden tukemisessa. Työntekijänä on vastuussa useammalle muullekin taholle kasvatuksesta kuin lapselle tai nuorelle. Mukaan tulee myös lapsen tai nuoren perhe ja lähiverkosto, työorganisaatio ja koko yhteiskunta. (Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja, 16.)

Kokemukseni mukaan on erittäin tärkeää tehdä moniammatillisten verkostojen kanssa yhteistyötä, jotta tämä suuri vastuu kasvatuksesta ei kasva liian suureksi yhdelle ihmiselle. Omissa verkostoissa on ollut mukana päivähoidon ammattilaisia kuin myös ihmisiä koulun puolelta. Terveystieteiden ja erikoissairaanhoidon lähes aina mukana. Terapeutit mikäli lapsella on ja sosiaalityöntekijät. Lisäksi voi olla monia muitakin ammattilaisia, joiden kanssa jakaa vastuuta lapsen kasvatuksesta. Lapsen lähiverkostolla voi usein olla myös tärkeää tietoa lapsesta, mikä auttaa lapsen arjessa.

Parannettavaa löytyy, mutta näihin vaikuttaminen on haastavaa tai lähes mahdotonta sijaishuolto paikan näkökulmasta. Sosiaalityöntekijöiden rajattomuus ja ylivaativuus. Tähän voi yrittää vaikuttaa rajaamalla itse eikä lähde kaikkeen mukaan suostumalla mihin tahansa. Eriolaiset käytännöt eri sosiaalityöntekijöiden kohdalla. Sosiaalityöntekijöiden suuri vaihtuvuus ja sitä kautta aina lapsen asioiden aloittaminen alusta. Nämä kaksi jälkimmäistä asiaa voivat yhdistyä saman lapsen kohdalla ja mikäli edellinen sosiaalityöntekijä ei ole kirjannut asioita kunnolla, voi moni asia mennä lapsen elämässä sekaisin. Tässä kohtaa sijaishuolto paikalla on hyvä olla omat hyvät kirjaukset ja raportit. Lasten lähiverkostot eivät ole aina lapsen edun mukaisia. Tällaisissa tilanteissa voi olla hyvä saada lapselle lastensuojelun edunvalvoja. Sijaishuolto paikka voi esittää sosiaalityöntekijälle näkemyksensä edunvalvojan tarpeesta. Lastensuojelun sosiaalityön velvollisuus on hankkia edunvalvoja lapselle, joka on huostaan

otettu eikä hänen huoltajansa ole kykenevä ajamaan puolueettomasti lapsen etua (Heikkilä, Rantaeskola & Suikkanen-Malin 2018, 80).

5.1.4 Henkilökunnan jaksaminen

Siitä aiheesta positiivista jo nyt oli tehtävien vaihtelevuus myös rutiinitehtävissä. Viikkopalaverit. Työnohjaus. Työkaverit, joiden kanssa voi jakaa arkea. Luottamus ja työilmapiiri on hyvä. Mukavat lapset. Työyhteisön joustavuus niin työnantajan kuin työntekijöiden taholla. Työnantaja kantaa vastuun ja seisoo niin työntekijöiden kuin lasten takana. Hyvä ammattitaitoinen ja oma-aloitteinen työporukka. Parannettavaa -ehdotuksia tuli myös. Pitää voida ja uskaltaa puhua avoimesti työyhteisössä kaikesta työhön liittyvästä. Osa henkilökunnasta on kokenut, ettei oikein tiedä mistä voi sanoa ja mistä ei. Roolit voisi vaihdella enemmän rutiinitehtävissä. Esimerkiksi kuka kuljettaa lapsia, milloinkin jne. voisi vaihdella enemmän. Nyt on pitkälti työvuoroperusteinen tehtävä.

Kysyin vielä yhden lisäkysymyksen lähinnä mitä ajatuksia kullakin herättää yleisesti, että mitä hyötyä / mikä käyttötarkoitus on laatukäsikirjalla Villa Rauhassa?

Osa perehdytystä. Toimii Villa Rauhan arvopohjana. Tuoda läpinäkyväksi Villa Rauhan arki sosiaalitoimille, vanhemmille ja lähiverkostoille tai vaikka muillekin viranomaisahoille sekä henkilökunnalle. Laatukäsikirjaa säännöllisesti päivitettäessä tulee koko henkilöstön reflektoida omaa työtään suhteessa Villa Rauhan arvoihin. Samoin tulee pohdittua, onko asioita, joita olisi hyvä muuttaa. Toisaaltaan tuli myös sellainen näkökulma, että laatukäsikirja ei toimisi perehdytyksen osana vaan sen pohjalta voidaan päivittää myös jo olemassa oleva perehdytyskansio. Näin saadaan perehdytys tiiviimpään kokonaisuuteen.

5.2 Muiden tutkimusten vertailu

Tätä työtä tehdessäni olen käynyt läpi muita opinnäytetöitä laatukäsikirjoista sekä muista perhekotitoimintaan ja lastensuojeluun liittyvistä aiheista. Näistä olen koittanut löytää keskeisimpiä asioita ammatillisen perhekodin laatuun liittyen. Olen lukenut opinnäytetöitä, jotka ovat valmistuneet niin Humanistisesta ammattikorkeakoulusta kuin muistakin oppilaitoksista.

Yksi Humanistisesta ammattikorkeakoulusta valmistunut opinnäytetyö, jota vertailin omaani tehdessä, oli Juha Lehtosen 2020 valmistunut opinnäytetyö Itsenäistymisopas perhekodin nuorille. Tämä teos ei aivan suoranaisesti ollut omani kanssa samasta aiheesta, mutta liittyi myös ammatilliseen perhekotiin. Tästä työstä vertailin yleisesti opinnäytetyön runkoa sekä ammatilliseen perhekotiin liittyviä asioita ja määräyksiä. Olin Lehtosen kanssa samoilla linjoilla näistä asioista, sillä erolla, että oman työni halusin tehdä sisällön osalta yksinkertaisemmaksi ja vähentää otsikoita.

Lahden ammattikorkeakoulusta 2012 valmistuneella Viivi Kivilahden ja Veera Silvennoisen opinnäytetyöllä Rakkautta, rajoja, ruokaa ja rytmiä - laatukäsikirja ammatilliselle perhekodille, oli sama aihe kuin omani. Tässä työssä nousi esiin perhekotivanhempien haastattelussa esiin tuotu neljän R:n periaate. Tämä periaate on kirjattu opinnäytetyön nimeksi. Lapsi saa olla rakastettu. Lapsella on turvalliset rajat. Lapsi saa riittävästi ruokaa. Tähän lisäisin vielä monipuolista ja laadukkaista raaka-aineista kotona valmistettua ruokaa. Säännöllinen päivärytmi. (Kivilahti & Silvennoinen 2012, 6.) Itse kutsun tätä arkirutiiniksi. Näistä asioista olen samaa mieltä ja näkemykseni mukaan tämä on lasten kasvatuksen laadun tukijalka.

Vaikka opinnäytetyö oli lähes kymmenen vuotta vanha, on se edelleen ajankohtainen. Opinnäytetyön liitteenä on myös laatukäsikirja. Tätä en itse sen intiimiyden vuoksi laita mukaan. Tässä tapauksessa jäin miettimään siinä olevia kuvia niin perhekodista kuin lapsista. Vaikka kuvista ei lapsia tunnista ovatko he kenties vartuttuaan enää sitä mieltä, että heidän kuvansa voi näkyä perhekotiin tehdyssä opinnäytetyössä? Tai jos tulee sijoitus, joka on salainen, onko silloin netissä jo liikaa informaatiota kyseisestä sijoituspaikasta?

Harjun perhekodin laadun kehittäminen 2017, jonka on tehnyt Minja Toivakka Jyväskylän ammattikorkeakoulusta. Tämä opinnäytetyö on käytännössä täysin samaa aihepiiriä kuin omani. Sisällön ohella minua kiinnosti eniten mitä ajatuksia tässä nousi laadun osalta. Samoilla linjoilla olemme yleisesti laatutyöstä. Laadunhallinnassa perhekodissa käytetään ITE-menetelmää, joka on käytössä myös Villa Rauhasa. Omassa työssäni en lähtenyt sitä avaamaan, koska laatukäsikirjan päivityksessä sitä ei ole tarve muuttaa. Se on siellä sellaisenaan jo valmiina.

Elina Larjaman ja Maija Kosken opinnäytetyö Ammatillisen perhekoti Villa Rauhan laatukäsikirjaprojekti Turun Ammattikorkeakoulusta 2009 on oman työni pohja. Tämän

opinnäytetyön ja varsinkin itse laatukäsikirjan pohjalta teen nyt omaa työtäni ja parhaani mukaan päivitän vanhempaa painosta tämän päivän versioksi.

6 AINEISTON ANALYYSI

Aloitin tämän Ryhmäkeskustelun toteuttamisen nauhoittamalla keskustelut äänen osalta, joten kuvamateriaalia ei jäänyt analysoitavaksi. Videolta olisi voinut jälkikäteen katsella keskustelijoiden ilmeitä, eleitä ja liikkeitä ja näin olisin voinut analysoida myös ei-sanallisia viestejä. Oman muistini varassa en näin kuitenkaan lähde tekemään vaan keskityn ainoastaan keskusteluissa annettuihin vastauksiin.

Valitsin ryhmäkeskustelun omaksi menetelmäksi, koska tämä tuntui mielekkäältä tavalta kerätä aineistoa omaan tarkoitukseeni. Tämä laadullinen eli kvalitatiivinen menetelmä soveltui näkemykseni mukaan parhaiten omaan työhöni, koska osallistujia oli määrällisesti suhteellisen vähän ja kysymykset aika avoimia. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa voidaan selvittää, miten prosessiin osallistuva henkilö sisäistää asiat. Sain esitettyä keskustelun aiheen kaikille samaan aikaan, ja keskustelu sai uusia suuntia ja näkökulmia toisilta keskustelijoilta. Näin ei olisi tapahtunut, mikäli olisin haastatellut jokaisen työntekijän erikseen. Lisäksi itse yhtenä työyhteisön jäsenenä pystyin osallistumaan ryhmäkeskustelumuotoisessa menetelmässä itsekin mukaan. Ryhmäkeskustelun paras puoli on siinä, että se kertoo paljon ryhmän toimintatavoista. Miten omista mielipiteistä kerrotaan, miten esitetään eriävä mielipide, miten ristiriidat ratkotaan ja miten päästään kompromisseihin (Pietilä 2017, 88).

Ryhmäkeskustelulla voi olla myös huonot puolensa. Villa rauhan tapauksessa saman pöydän ääressä istui koko vakituinen työryhmä, mutta osa oli samalla myös työnantajia ja perhekodin vanhempia. Tämä asetelma voi vaikuttaa siihen, ettei kuitenkaan kaikki uskalla sanoa kaikkea mitä haluaisi tuoda esiin. Oman arvioni mukaan kuitenkin ilmapiiri työryhmässä on sellainen, että hankalistakin asioista uskalletaan puhua yleisesti hyvin. Aineiston monipuolisuus voi heikentyä, jos joukossa on hyvin varovaisia henkilöitä, dominoivia henkilöitä tai keskustelu rönsyilee paljon pois aiheesta. (Pietilä 2017, 90.) Tämän keskusteluryhmän henkilöt olivat entuudestaan tuttuja toisille. Keskustelut käytiin hyvässä huumorin sävytteisessä hengessä. Kaikki asiat eivät tietenkään olleet positiivisia, mutta ne keskusteltiin rakentavaan sävyyn ja hyvässä hengessä. Kuten aikaisemmin tuli ilmi, ryhmä oli hyvin puhelias ja keskustelu rönsyili välillä aiheestaan muualle. Keskustelu palautui kuitenkin taas aiheeseen ja aineistoa saatiin hyvin kerättyä.

Toinen kvalitatiivinen eli laadullinen menetelmäni oli tutkimusten vertailu. Vertailin toisia eri ammattikorkeakouluista valmistuneita opinnäytetöitä omaan suunnitelmaani. Tällä vertailulla

halusin nähdä mitä tietoa muilla oli aiheista, joita olin suunnitellut omaan työhöni. Mitä omia ajatuksia ja näkemyksiä muilla oli näistä aiheista. Oli mielenkiintoista nähdä, minkälaisia kokonaisuuksia muut olivat tehneet. Näiden töiden tutkiminen antoi uusia ajatuksia siihen, miten omaa työtä koostaa. Miten löytää se punainen lanka, jota seurata kokonaisuutta tehdessä. Jokainen työ on kuitenkin oma kokonaisuutensa ja tekijänsä näköinen. Aiheet, jotka ovat olennaiset omaan työhön pitää itse miettiä. Se mitä tietoa tarvitsen juuri oman opinnäytetyöni teoriaksi ja millä tiedoilla saan todennettua omia käsityksiä oikeaksi. Kuitenkin toisten opinnäytetöiden kautta saattaa löytää murusen sieltä toisen täältä, jotka auttavat löytämään oman kokonaisuuden.

Keskustelusta tulleiden vastausten perusteella näkemykseni mukaan Villa Rauhasa on monia asioita tehty oikein, vaikka parannettavaakin aina on. Tiedonkulku työntekijöiden kesken on ollut yksi haaste. Käytössä on ollut monia kokeiluja kuten palavereja, viestivihkoja, raportit ja sähköinen viestintä. Mikään näistä ei kuitenkaan ole ongelmaton. Tietosuoja määrättyjen viestien kohdalla pitää huomioida. Paperiviestejä saattaa nähdä joku muukin kuin henkilökunta. Raportteihin ei taas kirjoiteta kaikkea tietoa mikä pitää vaihtua henkilökunnan kesken kuten esimerkiksi jos maito on vähissä. Näkemykseni mukaan kuitenkin suurin ongelma on hyvin inhimillinen. Jos ei muista sanoa jotain asiaa niin sitä ei millään järjestelmällä korjata. Tässä kuitenkin WhatsApp on ollut hyvä apu. Työntekijöiden ryhmään on voinut laittaa tiedon heti, ettei se unohdu tai jos sen muistaa myöhemmin niin asian voi laittaa sinne jälkikäteen.

Tilojen puolesta asiat olivat mietitty tätä työtä tehdessä jo hyvin. Osaksi määräykset ja suositukset määrittelevät näitä asioita hyvin pitkälle. Samoin viidentoistavuoden kokemuksen kautta on yritys ja erehdys menetelmällä löytynyt toimiva vaihtoehto. Joillekin asioille ei vain mahda mitään järkevällä tasolla. Esimerkiksi nettiyhteyden korvaaminen valokuidulla maksaisi tällä hetkellä vähintään kolmesataatuhatta euroa mikä tarpeeseen nähden ei olisi järkevää rahankäyttöä.

Yhteistyö verkostojen kanssa sujuu yleisesti hyvin. Viranomaisverkostojen haasteita ovat henkilöiden vaihtuvuus, mikä aiheuttaa sen, että lähestulkoon aina on aloitettava kaikki alusta. Itselläni on kokemus siitä, kun sosiaalityöntekijä vaihtui, niin erittäin toimiva yhteistyö muuttui toimimattomaksi. Asia korjaantui kuitenkin pitkän ja toisaaltaan aivan turhan selvittelyn jälkeen. Lopulta monessa tilanteessa päätökset tekee vain yksi ihminen oman näkemyksensä ja siirtyneen tiedon mukaan. Mikäli tietoa esimerkiksi sosiaalitoimessa ei ole kirjattu on uusi työntekijä aivan kuulopuheiden varassa. Lisäksi lähiverkoston kohdalla voi olla tilanteita, että

sijaishuoltopaikkaa vastustetaan jostain syystä. Tällöin yhteistyön tekeminen saattaa olla hyvin haasteellista. Näissä tapauksissa on tärkeää henkilökunnan tuki. Hyvä yhteistyö lapsen sosiaalityöntekijän kanssa. Hyvä työnohjaus.

Henkilökunnan jaksamisen eteen Villa Rauhassa on pyritty tekemään töitä jo alusta alkaen. Henkilökunnan pysyvyys ja jaksaminen on kaikkien etu. Villa Rauhan ajatusmallissa lasten etu on pitkät ihmissuhteet. Työntekijöitä ei voida tietenkään estää vaihtamasta työpaikkaa, mutta jos työssä viihtyy, on se usein hyvä syy tehdä pitkä työura samassa työpaikassa. Hyvä henki työyhteisössä, vaihtelevat työtehtävät, joustavuus, luottamus ja työnohjaus olivat muutamia esimerkkejä mitkä auttavat jaksamaan. Luonnollisesti ihmisten arvostus toisiaan kohtaan on myös tärkeää. Kaikkia toiveita ei voi Villa Rauhassakaan toteuttaa, mutta huomioimaan pystyy. Esimerkiksi työtehtävien vaihtuvuus voi olla jollekin tärkeää, kun taas toinen haluaa tehdä enemmän niitä töitä, joissa kokee olevansa hyvä. Työnantajan näkökulmasta on taas tärkeää saada asiat toimimaan ja mielellään kustannustehokkaasti. Siksi kompromisseja pitää tehdä ja tässä työyhteisön joustavuus nousee tärkeään rooliin.

Jälkeen lisätyssä kysymyksessä kysyin laatukäsikirjan hyödyistä tai käyttötarkoituksesta. Positiivista oli, ettei kukaan pitänyt laatukäsikirjaa tarpeettomana. Vastauksista päätellen kuitenkin näkemys käyttötarkoituksesta vaihteli jonkin verran. Osaltaan tätä selittää se, että vastauksissa oli yrittäjien ja työntekijöiden näkemyksiä. Yrittäjien toimenkuvaan kuuluu markkinointi ja laadun näkyväksi tuominen sijoittaville kunnille. Toiminnan läpinäkyvyys, Villa Rauhan arvopohjan esille tuonti ja reflektointi nousi yleisesti hyvinä asioina esiin. Varsinaisia huonoja asioita ei tässä kohtaan esiin tullut. Itse ehkä sellaiseksi nostan päivittämisen muistamisen tarpeen.

7 TULOS

Tuloksessa tarkoitukseni on vertailla olemassa olevan laatukäsikirjan kohtia ja löytää muutoksentarpeessa olevat kohdat päivitetyn tiedon pohjalta. Näitä kohtia tuon näkyväksi tässä kappaleessa. Lainausmerkeissä on suoria lainauksia vuoden 2013 laatukäsikirjasta.

7.1 Laatukäsikirjan johdanto

Vuonna 2013 on pohdittu dokumentoinnin lisääntymistä vuodesta 2009. Dokumentoinnin tarve on lisääntynyt entisestään tähän päivään tultaessa. Lisäksi on oltava jatkuvasti ajantasaiset lääkehoitosuunnitelma, sosiaalipalvelujen omavalvontasuunnitelma, pelastussuunnitelma ja turvallisuuseelvitys. Lapsikohtaiset raportoinnit ovat olleet mukana Villa Rauhassa koko ajan, vaikka perhehoidossa nämä eivät ole olleet pakollisia, mutta oman oikeusturvan kannalta suositeltavia.

Toimintavuosien määrä on kasvanut kahdeksasta kuuteentoista. ”Myös mökkeilystä on tullut tärkeä osa elämäämme. Siellä olemme pienissä tiloissa yhdessä ja tuntuu, että se on kaikessa ahtaudessa (päämökkin virkaa toimittaa toistaiseksi asuntovaunu) ja alkeellisuudessaankin meille hyvää.” Nykyään asuntovaunu on poistunut ja tilalla seisoo 2015 valmistunut 120 m² omakotitalo. Tämä helpottaa mökillä käymistä ja siellä pidempään olemista. Toisaaltaan alkeellisuus on poistunut. Luonnon läheisyys on kuitenkin edelleen läsnä.

”Ravitsemuksen suunnittelu on tullut myös keskeiseksi temaksi arkeemme.” Sitä se on toki edelleen luomusta koostuviin laadukkaisiin ja monipuolisiin raaka-aineisiin ja kasvisvaihtoehtoihin pohjautuen. Kuitenkin alun kokeiluiden jälkeen olemme tehneet ruokalistat lasten toiveiden mukaiseksi. Tämän tarkoituksena on ollut ruokahävikin vähentäminen ja siinä olemme onnistuneet.

7.2 Yleistä Villa Rauhasta

Henkilökunnan määrä, henkilöt sekä koulutukset tulee päivittää. Maanantaipalaverit pitää lisätä henkilökunnan jaksamiseen liittyen.

”Sijaisia olemme yrittäneet saada sosiaalialan työharjoittelijoiden avulla. Nykyään emme enää ottaneet työharjoittelijoita Villa Rauhaan. Lasten ollessa pienempiä tämä oli vielä Villa Rauhassa käytäntö. Lasten kasvaessa vanhemmiksi tuli heiltä palautetta kuinka kiusallista on,

kun lähes heidän ikäisensä ihmiset ovat ohjaamassa heitä. Toinen syy tämän käytännön poistumiseen on ollut aikuisten vaihtuvuuden minimointi. Sijaisuudet pyritään hoitamaan tuttujen aikuisten toimesta. Hyvää harjoittelijoiden käytössä oli siinä, että harjoittelun aikana tutustui henkilöön ja näki kuka tähän työhön pystyy.

Henkilökunnan vastualueet ovat myös muuttuneet ajan saatossa. Nykyään Villa Rauhan henkilökunta osallistuu myös asiakassuunnitelmiin ja hoitoneuvotteluihin. Yhteyden pito verkostoihin kuuluu koko vakitukselle henkilökunnalle.

Edellisessä laatukäsikirjassa oli maininta yhtenäiskoulun ongelmista, joita alussa oli. Tästä syystä olimme vaihtaneet lähikoulun pienempään ala-asteeseen, jossa lapsemme kävivät ensimmäiset kuusi lukuvuotta. ”Tulevaisuudessa tilanteet muuttuvat ja niitä arvioidaan uudelleen. On siis todennäköistä, että tulevaisuudessa Villa Rauhan pienet koululaiset samaan kouluun yhdessä isompien lasten kanssa.” Nykyään lapset käyvät Ilmaristen yhtenäiskoulua, jonka alun ongelmat on saatu ratkaistuksi.

Yrityksen tiedoissa on päivitettävää. Lääninhallitus kulkee nykyään nimellä Aluehallintovirasto ja kirjastoauto on myös lopettanut liikennöinnin Liedon kunnassa. Nämä asiat pitää korjata uuteen laatukäsikirjaan.

Aluksi Villa Rauhassa oli tarkoitus, että vanhemmat voivat yöpyä tullessaan tapaamaan lasta, vaikka kauempaa. Tästä on kuitenkin luovuttu käytännön syistä. Syitä on monia enkä kaikkia lähde tässä avaamaan, mutta yksi suurimmista on se, että toisten lasten yksityisyyttä ja rauhaa omassa kodissaan tulee turvata. Tutustumiseen Villa Rauhaan vanhemmilla on yleensä mahdollisuus sijoituksen alussa ja esimerkiksi asiakassuunnitelmien yhteydessä.

”Lapsen muuttaessa perhekotiin on tärkeää, että lapsi saa riittävästi aikaa sopeutua uuteen elämäntilanteeseensa. Tästä syystä kotilomailut, puhelut ym. yhteydenpito on aluksi rajoitettu tai sitä mietitään tarkoin.” Tämä on edelleen tärkeä asia, mutta ei ole mahdollista ilman erillistä yhteydenrajoittamispäätöstä, jonka vahvistaa hallinto-oikeus. Lastensuojelulain 54§ sanoo, että lapselle on turvattava hänelle läheiset kontaktit (Lastensuojelulaki). Näin ollen yhteydenpitoa sijoituksen alussa voi rajata vain äärimmäisen harvoin.

7.3 Lapsen arki

Villa Rauhassa on ollut käytössä monia hoitomenetelmiä vuosien varrella kuten esimerkiksi sadutus, muksuoppi, luontokasvatus ja vielä muita vastaavia lisää, mutta ne ovat jääneet taka-

alalle vuosien varrella. Menetelmät löytyvät yhä, mikäli niitä tarvitaan tai niitä voidaan yhdistää arjen toimintoihin. Parasta hoitoa arjessa kuitenkin lapselle on ennustettava ja tylsä arki, missä aikuinen on tarvittaessa saatavilla. Tasaisessa ja rauhallisessa arjessa on myös aikuisten helpompi reagoida asioihin rauhallisesti mikä taas tuo lapsille tunteen, että heitä suojellaan ja heillä on turvallinen olla (Pojjula 2007, 181).

7.4 Riskien hallinta

Työssäjaksaminen on ollut Villa Rauhasa yksi suurimmista huolenaiheista ja tätä seikkaa on koitettu kehittää koko toiminnan ajan. ”Työntekijällä ei ole vertaistukea, työkaveria, ja ideat ja murheet joutuu esittämään suoraan esimiehille.” Nykyään Villa Rauhaan on palkattu kaksi vakituista työntekijää mikä mahdollistaa vertaistuen kummallekin työntekijälle.

7.5 Toiminnan arviointi ja kehittäminen

Toiminnan arviointia ja kehittämistä on esimerkiksi tämän laatukäsikirjan päivitys. Ennen saimme suoraa palautetta Villa Rauhasa asuvien lasten ja heidän lähiverkostojen lisäksi vain palvelun tilaajilta. Nykyään Itsenäistyvät nuoret ovat osanneet tuoda kokemuksiaan ja näkemyksiään hyvin esiin. Kyselyt lasten sosiaalityöntekijöille on mahdollista lähettää uudelleen. Edellisen kerran tehty 2009. Kyselyn luotettavuus eli reliabiliteetti kärsii sosiaalityöntekijöiden suuren vaihtuvuuden takia. Sosiaalityöntekijät eivät välttämättä tunne lasta saatika Villa Rauhan henkilökuntaa ja toimintatapoja varsinkaan pitkällä aikavälillä.

7.6 Jälkihuolto

Jälkihuollosta ei Villa Rauhasa ollut kokemusta edellisen päivityksen aikana. ”Toivomme voivamme laatia sosiaalitoimen kanssa yhdessä sellaisen jälkihuoltosuunnitelman, jossa nuori itsenäistyy mahdollisimman luonnollisella ja pehmeällä tavalla perhekodista.” Nykyään käytännön kautta on tullut esiin, ettei tällainen ole kuntien käytäntö. Villa Rauhan ajatusmallissa nuori voi asua vielä perhekodissa 18 täytettyään ja siirtyä pikkuhiljaa omilleen perhekotivanhempien ja henkilökunnan tukemana. Villa Rauhan kolmesta itsenäistyneestä vain yhdelle tämä oli mahdollista. Tällä hetkellä Villa Rauhasa on yksi nuori, joka täyttää 18 puolen vuoden sisällä ja hänen kohdallaan sijoittava kunta on jo aloittanut nuoren valmistelun muuttoon, vaikka nuori ei itse sitä halua. Tämä johtuu yksinkertaisesti rahasta ja siltä kantilta katsottuna ymmärrettävää.

Jälkihuolto on Villa Rauhasa nyt ajankohtainen aihe ja sen selkeyttämiseen pitää käyttää aikaa. Vaihtoehtoina on esimerkiksi rakentaa itsenäistymisasunto Villa Rauhan piharakennukseen. Tästä tulee aika paljon kustannuksia, mutta mahdollistaa sen, että Villa Rauha voi tarjota jälkihuoltopalveluita. Aluehallintovirasto ei hyväksy Ammatillisen perhekodin järjestämää jälkihuoltoa muuten kuin silloin kun se on järjestetty samalla tontilla perhekodin kanssa sijaitsevassa asunnossa. Tämän tiedon on Elina Larjama saanut sähköpostilla Lounais-Suomen aluehallintoviraston virkailijalta.

Toinen vaihtoehto on perustaa toinen yritys, joka tarjoaa jälkihuollon. Tässä yrityksessä on oma työntekijä, joka vastaa jälkihuollon palveluista.

Kolmas vaihtoehto on olla tarjoamatta jälkihuollon palveluita kokonaan.

8 ARVIOINTI

8.1 Opinnäytetyöprosessi

Oman opinnäytetyöni aihe oli selvillä jo aika aikaisessa vaiheessa. Koitin kyllä alussa miettiä olisiko jokin toinen aihe ollut kiinnostavampi, mutta työn hyödyllisyyden näkökulmasta tilaajalle tämä aihe oli merkityksellisin. Tätä työtä tehdessäni olen itse oppinut paljon laatuun liittyvistä asioista sekä yleisesti tutkimustyöstä. Tämä reflektiivinen prosessi on ollut haastava monessa mielessä. Aluksi oli todella vaikeaa löytää punainen lanka tämän opinnäytetyön rakenteeseen. Onneksi minulla on ollut hyvä ohjaaja, jolta olen saanut tukea umpikujaan päätyessäni. Lisäksi muiden opiskelijoiden vertaistuki on ollut koko opintojen ajan tärkeää. Vaikka opinnäytetyöni teinkin yksin, en siitä yksin olisi selvinnyt.

Jätin oman aihe-ehdotukseni jo toukokuussa 2021 ja ajatukseni oli kesällä tehdä kovaa vauhtia opinnäytetyötä eteenpäin niin, että elokuussa, kun ohjaaja palaa kesälomalta olisin saanut paljon asiaa paperille. Näin ei kuitenkaan käynyt. Olin toki jotain saanut aikaiseksi, mutta huomattavasti vähemmän kuin olin suunnitellut. Työ ja arki tuntui ottavan suuremman ajan kuin olin ajatellut. Jälkeenpäin ajateltuna olisi kannattanut aikatauluttaa oma työni siten, että jokaisen osion valmistuminen olisi ollut mietittynä. Yhtenä ongelmana oli myös vaikeus löytää punainen lanka kesän aikana, joten aikataulutus ei olisi tässä kohtaa täysin auttanut. Onneksi syksyllä ohjaajan tuella tämä punainen lanka sitten löytyi ja pääsin työhön kiinni. Se ei kuitenkaan tarkoittanut sitä, että kirjoittaminen olisi lähtenyt rullaamaan kuin itsestään. Haastavimpina asioina koin tekstin tuottamisen suhteen sopivien lähdemateriaalien löytämistä sekä motivaation löytämistä kirjoittamisen suhteen. Itselleni sopivin tapa motivointiin on ollut sopia ohjaajan kanssa välietappeja, milloin palautan sen hetkisen työni. Tällöin aikarajan lähestyessä on ollut itselleni pakko saada tekstiä tuotetuksi, että kehtaan palauttaa tuotokseni.

Olen lisäksi pohtinut olisiko ollut helpompi tehdä opinnäytetyö jostain itselle vieraammasta aiheesta. Tutun aiheen kohdalla asiat tuntuvat itsestäänselvyyksiltä, eikä niitä välttämättä tule avattua riittävän selkeästi. Teoriatiedonhankinta saattaisi olla myös luontevampaa vieraan aiheen kanssa. Tämä ajatus heräsi tehdessäni vertaisarviointia toisesta opinnäytetyöstä, joka oli tehty vieraasta aiheesta ja kiinnosti tekijöitä paljon. Toisaaltaan olen tyytyväinen, että opinnäytetyöni palvelee omaa työyhteisöäni sekä puoliksi omistamaa yritystäni.

8.2 Opinnäytetyön hyödyllisyys Villa Rauhalle

Tästä opinnäytetyöstä on suuri hyöty Villa Rauhalle produktin valmistuttua. Laatukäsikirjan päivitys on jo ajankohtainen. Päivitetty versio voidaan toimittaa lasten sosiaalityöntekijöille ja lähiverkostoille. Henkilökunta on päässyt vaikuttamaan sisältöön ja samalla reflektoinut omaa toimintaansa. Villa Rauhan arvoja tulee päivityksen myötä tarkastettua ja mahdollisesti päivitettyä niitä myös. Näkemykseni mukaan laatuasioiden miettiminen ja niiden kanssa työskentely parantaa yrityksen laatua ja motivoi henkilökuntaa sitoutumaan laadukkaaseen työskentelyyn. Läpinäkyvyys toiminnassa lisää luottamusta palvelun ostajien suuntaan, sekä mahdollisesti lasten vanhempien suuntaan.

Kuntien järjestämissä kilpailutuksissa laadulla on suuri painoarvo sijoituspaikkojen suhteen. Vaikka hinta näissä kilpailutuksissa painaa vaakakupissa eniten, tulee laatu heti toisena. Laatuasioiden ollessa kunnossa on helppo perustella hintaa. Hinta-laatusuhteen ollessa kunnossa yrityksellä riittää kysyntää markkinoilla. Vaikka kyseessä on sosiaaliala ja lastensuojelu, on se samalla yritystoimintaa mistä ihmiset saavat töitä ja palkkansa. Työssäni olen törmännyt ulkopuolisten ihmisten ajatteluun, että lastensuojelun palveluista ei saisi olla hintaa. Laatukäsikirjan kautta tulee näkyväksi mistä hinta muodostuu, kuten esimerkiksi työvoimakulut henkilöstön määrän kautta.

Tässä opinnäytetyössä on pohdittu myös työntekijöiden työssäjaksamista ja hyvinvointia. Tämänkin aiheen suhteen opinnäytetyöllä on suuri merkitys tilaajalle. Työyhteisö, joka voi hyvin ja viihtyy työssään, tuottaa yritykselle hyvän kuvan ja asiakkailleen hyvää palvelua.

8.3 Tutkimuksen luotettavuus

Pyrin tätä laadullista opinnäytetyötäni tehdessä saamaan tuotoksesta mahdollisimman luotettavan etnografisen tutkimuksen menetelmällä. Oma intensiivinen osallistuminen oli yksi osa tätä menetelmää. Keskusteluun osallistuneet henkilöt olivat entuudestaan tuttuja keskenään ja luottamussuhde heidän välillään oli rakentunut jo aikaisemmin. (Kobor-Laitinen & Lind 2020.)

Varsinaisesta ongelmanratkaisusta ei työssäni ollut kyse. Paremminkin kyse oli tarpeesta päivittää jo olemassa oleva laatukäsikirja, ja sitä kautta nähdä kuinka paljon asiat ovat ehkä muuttuneet

vuosien varrella. Ryhmäkeskustelun avulla pyrin kuitenkin löytämään mahdollisia ongelmakohtia, mikäli niitä on. Samoin pyrin tuomaan esiin asioita, mitkä ovat jo nyt hyvin.

Näissä keskustelutuokioissa, joita järjestettiin kaksi, oli hyvä ja rento ilmapiiri. Ajankohta oli valittu sellaiseksi, että häiriötekijöitä oli mahdollisimman vähän. Näillä järjestelyillä pyrin siihen, että jokainen voi rauhassa miettiä oman kantansa aiheisiin, jotka nekin olivat aika avoimia ja monisanaisesti vastattavia, eikä mitään kyllä / ei vastauksia. Lisäksi jokainen voi rehellisesti tuoda omat näkemyksensä esiin, vaikka yrityksen omistajat olivat saman pöydän ääressä.

Oma roolini niin työyhteisössä kuin tässä tutkijan työssäni mietitytti itseäni paljon. Samalla kun tein tutkimusta olin kuitenkin yrittäjä ja työntekijä kyseisessä yrityksessä. Tätä tutkimuseettistä kysymystä laadullisen tutkimuksen näkökulmasta on vaikea ratkaista. Vielä kun tiedonhakukeinoni oli täysin verrattavissa arkielämän vuorovaikutustilanteeseen. (Tuomi & Sarajärvi, 109.) Pyrin kuitenkin edellä mainituin keinoin luomaan rennon luottamuksellisen tilan, jossa jokainen sai olla oma itsensä. Itse pyrin keskustelun aiheesta huolimatta olemaan niin neutraali kuin mahdollista. Välillä tuntui oudolta keskustella ulkopuolisen roolista asioista, missä ei ollut millään tavalla ulkopuolinen. Pyrin myös miettimään asioista miltä ne ulkopuolisen korvin kuulostaisi. Näin koitan miettiä myös kirjoittaessani tätä opinnäytetyötäni. Kaikesta huolimatta koen pystyväni tekemään tätä tutkimustani luotettavasti.

Tutkimuksen reliabiliteetti ja validius on hieman kyseenalaisia. Vaikka pidän tutkimusta luotettavana kysymysten vastaukset voivat muuttua, mikäli olosuhteissa on tullut muutoksia. Mikäli olosuhteet eivät muutu nähdäkseni tutkimuksen reliabiliteetti toteutuu. Samoin vastaukset ovat ennustettavissa tuli muutosta tai ei eli nähdäkseni tutkimus on validi. Toisaaltaan kuitenkin kysymyksiin ei ole objektiivista totuutta, joten tutkimuksen reliabiliteetti ja validius ovat kyseenalaistettavissa. Myöskin se, että tarvitaanko niitä. (Hirsjärvi & Hurme 2015, 185.)

9 POHDINTA JA KEHITYSEHDOTUKSET

9.1 Laadun säilyttäminen arjessa

Laadun säilyttäminen arjessa on oma haasteensa, johon pitää kiinnittää huomiota. Säännöllinen työnohjaus on yksi tärkeä asia laadun säilyttämisessä. Työnohjauksessa henkilökunta voi purkaa omia tuntojaan ja tuoda esiin omia huomioita, niin negatiiviset kuin positiivisetkin. Ulkopuolinen työnohjaaja tuo neutraalin näkökulman näihin asioihin. Parhaimmillaan työnohjauksella pystytään parantamaan työssäjaksamista, lisäämään työiloa, vähentämään poissaoloja, parantamaan työilmapiiriä ja luottamusta, kehittämään työtapoja, sekä tuloksellisuutta, että laatua (Talentia.fi).

Villa Rauhassa on ollut jo pidempään käytössä ITE-menetelmä laadunhallintaan. Laadun hallintaan on muitakin menetelmiä, mutta menetelmän yksinkertaisuus ja helppokäyttöisyys on tärkeää, jotta sitä tulee käytettyä. Näkemykseni mukaan oman työnlaadun valvontaan on parempi käyttää, vaikka vain yhtä menetelmää, kuin haalia monia tai hankalakäyttöisiä menetelmiä, joita ei käytetä. Kokemukseni mukaan kuitenkin läsnäolo ja huolenpito ovat työssämme tärkeintä laatua. On oltava paikalla, kun tarvitaan. Ruokaa on säännöllisesti ja riittävästi. On varmistettava riittävä lepo kaikille. Puhdas asunto ja puhtaat säähän sopivat vaatteet. Näitä perusasioita Villa Rauhassa tehdään päivittäin ja sitä sijoittavat kunnat tilaavat. Dokumentointi ja muut erinäiset paperityöt kuuluvat myös laadukkaaseen palveluun, mutta niistä ei saa tulla päätyö. Talouteen liittyvät asiat on hoidettava, mutta hyvä tilitoimisto, joka hoitaa suurimman osan näistä on myös laatua. Tällöin jää aikaa muuhun työhön.

9.2 Laatuksikirjan päivittäminen

Näkemykseni mukaan tämän kaltaiset tuotokset jäävät helposti laatikon pohjalle lojumaan niiden valmistumisen jälkeen. Tämän välttämiseksi onkin tärkeää, että laatuksikirjaa päivitetään tarvittaessa, mutta vähintään vuosittain koko henkilökunnan yhteistyönä. Tämä päivitys voi tapahtua esimerkiksi jonkin yhteisen teemapäivän merkeissä, jolloin siitä tulee mukava traditio koko henkilöstölle. Laatuksikirjan päivitys on hyvä tehdä yhdessä koko henkilökunnan kanssa. Voi olla mahdollista, ettei laatuksikirjaan ole paljon päivitettävää, mutta siitä huolimatta se on hyvä käydä yhdessä läpi.

LÄHTEET

- Ammatillisten perhekotien liitto – APKL ry 2015–2025. Viitattu 24.7.2021.
<https://www.apkl.fi/9023>
- Finlex.fi 1983. Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta. Viitattu 25.11.2021.
<https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1983/19830361>
- Finlex.fi 2002. Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä. Viitattu 15.7.2021. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020504>
- Finlex.fi 2011. Laki yksityisistä sosiaalipalveluista. Viitattu 24.7.2021.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2011/20110922>
- Finlex.fi 2007. Lastensuojelulaki. Viitattu 3.9.2021.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417#V1>
- Finlex.fi 2015. Perhehoitolaki. Viitattu 12.7.2021.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20150263#P5>
- Heikkilä, Marjukka & Rantaeskola, Satu & Suikkanen-Malin, Tuija 2018. Lapsen edunvalvonta. Tyrvää – Vammala – Sastamala: Warelia.
- Heino, Tarja & Säles, Emilia 2017. Lasten ja perheiden yksilöllisiin tarpeisiin vastaava perhehoito. Helsinki: Terveystieteiden tutkimuskeskus ja Hyvinvoinnin tutkimuskeskus.
- Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2015. Tutkimushaastattelu teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press Oy Yliopistokustannus, HYY-yhtymä.
- Holma, Tupu 2009. ITE - Itsearviointimenetelmä työyhteisön kehittämisen ja uudistumisen tukena Powerpoint esitys. Levi 15.10.2009. Viitattu 18.9.2021.
http://www.sosiaalikallega.fi/hankkeet/kaste/lappi/perusterveydenhuollon_kehittaminen/tyonjakohanke/tyonjakohankkeen-loppuseminaarimateriaalit/ITE%20itsearviointimenetelma%20-%20Holma.pdf
- Hyvä terveys 2019. Eläinkammo kannattaa karistaa jo lapsena, kun aivot oppivat vielä uutta. Viitattu 5.10.2021.
<https://www.hyvaterveys.fi/artikkeli/vanhemmuus/kasvatus/elainkammo-kannattaa-karistaa-jo-lapsena-kun-aivot-oppivat-viela-uutta>
- Kivilahti, Viivi & Silvennoinen Veera 2012. Rakkautta, Rajoja, Ruokaa ja Rytmiä. Laatukäsikirja ammatilliselle perhekodille. Opinnäytetyö. Lahden ammattikorkeakoulu. Viitattu 29.11.2021.
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/39726/Kivilahti_Viivi_Silvennoinen_Veera.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Kobor-Laitinen, Zita & Lind Kimmo. Laadulliset menetelmät webinaari 6.4.2021. Viitattu 3.11.2021. <https://moodle.humak.fi/course/view.php?id=3833#section-3>
- Lastensuojelu.info. Viitattu 19.8.2021. <https://www.lastensuojelu.info/lapsiperheiden-palvelut/milloin-lapsi-sijoitetaan-oman-kodin-ulkopuolelle/>

- Mäkelä, Jukka 2003. Aivojen varhainen kehitys vuorovaikutustilanteissa. Teoksessa Jari Sinkkonen (toim.) Pesästä lentoon. Kirja lapsen kehityksestä kasvattajalle. Helsinki: WSOY.
- Pesäpuu Ry. Mitä Pride-valmennus on? Viitattu 3.10.2021. <https://pesapuu.fi/toiminta/perhehoito/valmennus/>
- Pietilä, Ilkka 2017. Ryhmäkeskustelu. Teoksessa Matti Hyvärinen & Pirjo Nikander & Johanna Ruusuvoori (toim.) Tutkimushaastattelun käsikirja. Tampere: Vastapaino.
- Pojjula, Soili 2007. Lapsi ja kriisi. Selviytymisen tukeminen. Helsinki: Kotimaa – Yhtiöt / Kirjapaja.
- Rousu, Sirkka & Holma Tupu 2004. Lastensuojelupalvelujen onnistumisen arviointi. Helsinki: Suomen Kuntaliitto.
- Sinkkonen, Jari 2004. Aikakausikirja Duodecim. Viitattu 3.8.2021. <https://www.duodecimlehti.fi/duo94437>
- Sinkkonen, Jari 2018. Kiintymyssuhteet elämänkaaressa. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim.
- Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen julkaisuja 2019–8. Lastensuojelun laatusuositus. Viitattu 8.9.2021. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161862/STM_2019_8_J_Lastensuojelun_laatusuositus.pdf?sequence=4&isAllowed=y
- Talentia. Viitattu 28.9.2021. <https://www.talentia.fi/tyoelamainfo/hyvan-tyopaikan-kriteerit/tyonohjaus/>
- Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2021. Lastensuojelun käsikirja. Viitattu 13.9.2021. <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/sijaishuolto/sijaishuollon-laatuksiteerit>
- Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2021. Lastensuojelun käsikirja. Viitattu 12.7.2021. <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/sijaishuolto/sijaishuollon-muodot/ammattilliset-perhekodit#Ammattillisen%20perhekodit%20tilat%20ja%20muut%20edellytykset>
- Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Lastensuojelun käsikirja. Viitattu 7.9.2021 <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/sijaishuolto/hyvaa-kohtelua-koskeva-suunnitelma>
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi. Uudistettu laitos. (E-kirja.) Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

